

Predsednik italijanske republike Giuseppe Saragat je v ponedeljek obiskal kranjsko Iskro

Na sobotni konferenci je predsednik Tito mirno in sproščeno odgovarjal številnim novinarjem

Med tiskovno konferenco so nenehno brnle kamere in fotografski aparati

ZA VAS SMO PRIPRAVILI
od 1. do 31. oktobra
posebno reklamno prodajo

Jesen v Kokri

z nagradnim žrebanjem 8., 15. in 22. okt. ter 3. nov.

100 DENARNIH PRIZNANIC in
300 PRAKTIČNIH DARIL ter druga
presenečenja

PO ZNIZANIH CENAH LAHKO KUPITE

v prodajalni Gorenjc — Kranj

	stara cena	nova cena
kamgarn	105.—	65.80
kamgarn	98.—	61.—
kamgarn	107.25	75.—
kamgarn	103.90	72.65
kamgarn	96.10	67.20
diolen	70.20	40.75
volnene odeje	235.95	165.—

v prodajalni Blagovnica — Kranj

moške obleke	590.—	390.—
m. suknjiči	300.—	150.—
ž. prehodni in zimski plašči	590.—	400.—
" "	455.—	354.—
" "	650.—	450.—
" "	540.—	312.—
" "	455.—	354.—

Kupujte v prodajalnah Kokre!

Tito in Saragat na Gorenjskem

Pet dni, med obiskom predsednika italijanske republike Giuseppe Saragata, so bili v ospredju v tujem in domačem tisku in drugih sredstvih obveščanja odnosi med Jugoslavijo in Italijo. Ze najava obiska predsednika italijanske republike Saragata je vzbudila veliko pozornost. Zakaj? V zadnjih letih so se dobri sosedski odnosi med Italijo in Jugoslavijo močno zblížali in utrdili. Temu je predvsem botrovala odprtost meja in iz leta v leto večje sodelovanje obeh držav na različnih področjih. Prav to in dejstvo, da je Italija članica Atlantskega pakta, Jugoslavija pa neuvrščena, pa je tako pred obiskom kot med njim med številnimi novinarji, ki so budno spremljali tako rekoč vsak korak obeh predsednikov, vzbujalo še večjo pozornost.

TISKOVNA KONFERENCA V KRANJU

Predsednik Tito je prispel v dvorano kranjske občinske skupščine točno ob 17. uri. S prisrčnim aplavzom ga je pozdravilo prek 150 tujih in domačih novinarjev. Ko je zvezni sekretar za informacije Mirko Ostojič odprl tiskovno konferenco in med drugim rekel, da bo konferenca trajala 45 minut, je predsednik Tito dejal: »Menim, da je 45 minut za to tiskovno konferenco premalo.« Vsi novinarji so to odločitev pozdravili z burnim aplavzom in vidni italijanski časniki so potem naslednji dan zapisali, da je tudi konferenca, tako kot obisk predsednika Saragata, potekala nadvse demokratično. Predsednik Tito je potem odgovarjal na vprašanja italijanskih novinarjev oziroma urednikov različnih listov ter predstavnikov radia

(Nadalj. na 16. str.)

Republiški center za klubsko dejavnost

Na seji izvršnega odbora republiške konference SZDL so med drugim obravnavali tudi predlog predsedstva Zveze mladine Slovenije, naj se ustanovi republiški center za klubsko dejavnost.

Podatki kažejo, da je v Sloveniji 130 klubov mladih s prek 10.000 člani. V mnogih sredinah so postali osnovna oblika delovanja mladinske organizacije. Klubi v okviru

svojega programa združujejo aktivnost iz zabavnega, kulturnega, športnega, izobraževalnega pa tudi idejnega in političnega področja.

Center za klubsko dejavnost naj bi ustanovile republiške konference Zveze mladine, Socialistične zveze in kulturno-prosvetnih organizacij, ki bi ga tudi financirale.

J. V.

Slavje v vasici Gozd

V partizanski vasici Gozd nad Golnikom je bila v nedeljo spominska slovesnost ob 25. obletnici požiga vasi, hudega boja z Nemci ter mladinske konference za tržiško območje leta 1944. V kulturnem programu je sodelovala godba na pihala Svobode iz Trziča, dramska sekcija, vokalni kvintet bratov Zupan in učenci osnovnih šol iz Križa in heroja Bračiča iz Trziča. Znani borec in današnji družbeni delavec Kristan Kokalj je v svojem govoru opisal

prispevek te male vasi v našem skupnem boju. Pred obeležjem padlega komandanta Slavka Dobreta—Karla pa je povedal nekaj ganljivih besed njegov takratni tovariš, komandant Franc Ribnikar—Lenart. Veliko število nekdanjih borcev, aktivistov in drugih udeležencev je po slovesnosti oživel to vasico, s tovariškim srečanjem, razgovori in obiskom prijaznih domačinov, ki si takih srečanj še želijo. K. M.

Spominske slovesnosti v vasici Gozd nad Golnikom — Foto: K. Makuc

Več posluha za težave koroških Slovencev

V soboto, 27. septembra, so se na povabilo zveze slovenskih organizacij na Koroškem zbrali v Sekiri ob Vrbskem jezeru k skupnemu pogovoru predstavniki občinskih skupščin, občinskih konferenc SZDL in občinskih odborov zveze borcev desetih obmejnih občin Slovenije. Med udeleženci so bile zastopane tudi vse gorenjske občine.

Gosti iz Slovenije so bili podrobno seznanjeni s položajem slovenske narodne skupnosti v sosednji Avstriji, ki je vse prej kot rožnat. O dejavnosti posameznih slovenskih organizacij in ustanov ter njihovih težavah so poročali predsednik zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, poleg njega pa še predsedniki zveze slovenskih partizanov, slovenske zadrudne zveze, slovenske prosvetne zveze, slovenskega planinskega društva, zveze slovenskih žena, direktor zasebne kmetijske slovenske šole v Podravljah in še nekateri drugi vidnejši javni delavci koroških Slovencev.

Iz plodne razprave, ki je sledila, se je pokazalo, da kljub zelo tesnim in tudi neuradnim stikom in sodelovanju Slovenije z deželo Koroško doslej naša javnost ni bila zadovoljivo obveščena o vseh perečih vprašanjih naših rojakov onstran Karavank. Navzlic ugodnemu razvoju dobrih sosedskih odnosov z Avstrijo, ki temeljijo na načelih medsebojnega sodelovanja, kot odsev dolgoletnih naporov naših in avstrijskih oblasti, je ostalo še veliko neizpoljenih obljub in želja, predvsem pa obveznosti po državni pogodbi do slovenske manjšine na Koroškem. Posebno pereče je vprašanje

dvojezičnega šolstva, ki je nenehno v težavah zaradi nezvajanja zakona. Privatna slovenska kmetijska šola v Podravljah ne dobiva niti groša podpore in kljub ogromnemu prizadevanju slovenskih predstavnikov ne dobi ustreznega statusa verificirane šole. Slovenski kmet se vedno bolj izriva s svoje zemlje in gospodarsko onemogoča, prav tako tudi drugi zavedni Slovenci in njihove zadrudne ustanove in zavodi, ki se brez sleherne pomoči in razumevanja oblasti borijo s skrajno nemogočimi težavami. Se in še bi lahko naštevali podobne težave, ki niso zgolj to, marveč predvsem vprašanje obstoja slovenske narodne skupnosti, ki naj bi bila, kot je že ničkoli-kokrat svečano povedano, sreča za Avstrijo in most prijateljstva med dvema deželama?

Posebno pozornost zasluži, kot je v razpravi poudarjeno, vse večje in tesnejše navezovanje stikov naših ljudi iz matične dežele s tamkajšnjim slovenskim prebivalstvom. Ti stiki so zelo spodbudni in zaželeni ne le v okviru vse pogostejših gostovanj raznih kulturno-prosvetnih, športnih in zadnje čase tudi gospodarskih skupin in predstavništev, marveč tudi posamezno. Žal pa naši ljudje največkrat pozabljajo, da onkraj meje še vedno živijo Slovenci. Ko prestopi mejo, naš človek ne zna več slovensko, bodisi za-

radi občutka manjvrednosti, nepoznavanja razmer ali pa namerno. Očitno zaradi pomanjkanja dostojanstva. Za tamkajšnje kraje, ustanove in ljudi, ki imajo slovenska imena in nazive, včasih pa celo za naše onstran meje, uporablja potujčene nemške nazive. V trgovinah in drugih lokalih se raje muči s spakdrano nemščino namesto, da bi rabil materin jezik, ki ga zna večina koroških prebivalcev. Slovenska gimnazija v Celovcu je dala že veliko število slovenskih izobražencev, ki se zaposlujejo v gospodarstvu, zlasti v trgovini in gostinstvu. Za svoj denar slovenski kupec lahko izbira sebi najustrežnejšega ponudnika, ki ga bo postregel tudi v slovenskem jeziku. V vsem kulturnem svetu je ponudnik tisti, ki mora biti vljuden in naklonjen. Zanimivi so tudi primeri odnosov nekaterih naših podjetij in ustanov, ki se s čisto slovenskimi partnerji onkraj meje dopisujejo v nemščini, četudi dobivajo slovenske dopise. Nema lokrat se dogajajo prav komične scene, ko se naši predstavniki bodisi doma ali v gosteh privoščijo celo tolmače za pogovore s slovenskimi sogovorniki itd. Sicer pa naše delovne organizacije svoje poslovne stike najraje navezujejo z nemškimi, slovenske pa, ki so že tako na vseh področjih diskriminirane, sploh ne upoštevajo. Spričo takšnih in še veliko drugih skrajnosti se nam nehotе vsiljuje vprašanje, kje je naša narodna zavest in ali nam ne manjka občutka elementarne človečnosti, ki jo sicer zelo radi naglašamo v naših domačih razmerah? Ali tudi mi Slovenci, ki živimo v svobodni socialistični domovini, posredno otežujemo položaj naših rojakov?

Družbene organizacije, društva in posamezniki pa tudi organi oblasti zlasti v obmejnih občinah bodo morale imeti več posluha za koroške Slovence.

J. Rolc

KRANJ
TRZIČ
JESENICE
BLED
RADOVLJICA
ŠKOFJA LOKA

● Nalagajte devizne prihranke na devizne račune pri ● Gorenjski kreditni banki

Naložbe na devizne račune obrestujemo po najvišjih obrestnih merah 6 % do 7,5 %, in sicer: 4 % do 6 % v devizah — razliko v dinarjih

RAZEN TEGA LAHKO S SVOJIMI NALOŽBAMI SODELUJETE PRI VELIKIH NAGRADNIH ZREBANJH, ČE IMATE NALOŽBO V VREDNOSTI DIN 1000 ALI 2000 VEZANO NA ODPOVEDNI ROK DVEH OZIROMA ENEGA LETA.

Turistične devize

V prvih letošnjih mesecih so v občinah ob slovenski obali odkupili za nekaj manj kot 294 milijonov dinarjev različnih deviz, kar je za 26 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju. Samo kreditna banka v Kopru je zamenjala za skoraj 130 milijonov din različnih deviz.

Asfaltirali bodo cesto za Hraše

Kot je povedal tov. Vinko Triplat, predsednik komisije za komunalne zadeve pri svetovni krajevni skupnosti Lesce, bodo v kratkem začeli v Lescah asfaltirati vse pločnike. Lani in letos so uredili 1350 metrov pločnikov, ki jih bodo

v kratkem času začeli asfaltirati.

Za vaščane Hraš naj povečamo novico, da bodo še letos asfaltirali cesto Lesce — Hraše. Poleg tega bodo v Lescah asfaltirali cesto proti pokopališču in okrog stare šole.

J. V.

Reklamna prodaja

V PRODAJALNI **MAJA** PREŠERNOVA 11:

ženske japonske uvožene rute po 13,60 din
ženski sintetični puloverji z dolgimi
in 3/4 rokavi od 25,00 do 39,00 din

NOVO V TRGOVINI:

enobarvni in melirani, ženski in moški puloverji!

V TRGOVINI

MAJA samo modno in kvalitetno blago!

Trgovsko podjetje

Čista
Kranj

Škofja Loka

Osební dohodki naraščajo

Iz podatkov oddelka za gospodarstvo pri skupščini občine Škofja Loka je razvidno, da so osebni dohodki gospodarskih in drugih organizacij v komuni letos močno narasli. Povečanje je bilo še posebej očitno julija, saj znaša — za gospodarstvo — v primerjavi z lanskim letom 19,8 odstotka, za negospodarstvo pa 27 odstotkov.

Največji porast osebnih dohodkov med gospodarskimi organizacijami so dosegla industrijska podjetja — 23 odstotkov. Na prvem mestu je vsekakor Jelovica s kar 113-odstotnim zvišanjem povprečnih mesečnih prejemkov, medtem ko po absolutnem znesku vodi poslovna enota podjetaja Elektro Kranj, kjer so v prvem polletju osebni dohodki znašali 1582 N din, julija pa 1825 N din.

V kmetijstvu ima najvišje povprečne osebne dohodke petero uslužbencev veterinar-

ske postaje, ki so julija prejeli po 2112 N din, medtem ko Kmetijska zadruga in Kmetijsko gospodarstvo — čeprav sta letos dvignila višino prejemkov za 24,5 odstotka za 11 odstotkov — precej zaostajata.

Opazen, pravzaprav največji porast osebnih dohodkov beleži kultura in prosveta — 27,2 odstotka v letošnjem juliju (primerjava z enakim lanskim obdobjem). Prejemki oseb, zaposlenih v družbenih in državnih organih, so se v prvem polletju prav tako precej dvignili — za 23,8 odstotka — in znašajo 1262 N din.

Gospodarstvo in negospodarstvo skupaj beležita za sedaj 20,6-odstotno povečanje povprečnih osebnih dohodkov, medtem ko je število zaposlenih v občini, če primerjamo mesec julij 1968 in 1969, poskočilo za 479. —ig

Rekordni pridelek sadja

V sadovnjaku Resje pri Radovljici, ki je last kmetijske zadruge »Jelovica«, so letos zabeležili rekorden pridelek sadja. Letos bodo v nasadu obrali okrog 400 ton jabolk, kar je skoraj 100 ton več kot lani. Večji pridelek sadja pa prinaša večje težave. To je vprašanje odkupa in skladiščnega prostora. Zadruga nima skladišč, zato je zainteresirana za čimprejš-

njo prodajo sadja, čeprav bi v zimskih mesecih dosegli višjo odkupno ceno. Sicer je kupcev dovolj, toda le za manjše količine za ozimnico.

In še cenik: najcenejša jabolka se dobijo po 20 starih dinarjev za kilogram (na debelo, na drobno pa po 50 S din), najdražja, to je najboljše jabolka na drobno pa so po 170 din franko v nasadu Resje. J. V.

Predstavljamo vam:

Svilanit Kamnik

Prihodnji teden bo 500-članski kolektiv tekstilne tovarne Svilanit iz Kamnika praznoval dvajsetletno ustanovitve podjetja. Napori kolektiva so se uresničili leta 1962, ko so začeli graditi novo proizvodno dvorano na Perovem. Dve leti prej so začeli zaradi velikega zanimanja tržišča izdelovati tudi prve metre frotirja in 1961 so že izvozili 4000 brisač iz frotirja. Vzponredno z začetkom gradnje nove proizvodnje dvorane so se v Svilanitu odločili tudi za specializacijo proizvodnje, ki je prisotna še danes. V zadnjih treh letih je bila glavna skrb Svilanitovega kolektiva v načrtni modernizaciji proizvodnega procesa in organizaciji dela. Omenjena prizadevanja so že pokazala prve spodbudne rezultate. Medtem ko so pred dvema letoma proizvedli več kot dva milijona m² tkanin, dosegli 29 milijonov din celotnega dohodka in izvozili za 300.000 dolarjev, je lani njihov celotni dohodek že dosegel vrednost 32 milijonov dinarjev, proizvedli so skoraj pol tretji milijon m² tkanin in izvozili za 447.000 dolarjev. Njihov letošnji proizvodni načrt predvideva 30 milijonov celotnega dohodka, 2.750.000 kvadratnih metrov tkanin in 570.000 dolarjev izvoza. V. G.

Drobci iz razmišljanj o gospodarjenju v občini Jesenice

Zaradi enostranske razvitosti lahko kdaj pa kdaj požanješ dvojno žetev, vendar moraš računati s tem, da boš več let zapovrstjo morda ostal brez nje

(Nadaljevanje)

TRDI POGOJI SANACIJE

Pogoji sanacijskega načrta so v nekaterih točkah za železarno in skupščino zelo trdi. Nanje smo razumljivo pristali, ker so se javljali kot alternativa in je bil od tega odvisen začetek sanacije. V železarni so med drugim pristali, da vse leto 1969 ne bodo povečali mase osebnega dohodka iz leta 1968. Doslej so se tega določila dosledno držali. Če je bil kak mesec posameznikov osebni dohodek kaj večji, je bil zato, ker je v podjetju iz meseca v mesec manj zaposlenih in enaka masa pri manjšem številu da nekaj več. Bistveno povečana proizvodnja in že celo leto enaki osebni dohodki razumljivo ustvarjajo situacije, ki jih je včasih zelo težko obvladati. Živo so nam še v spominu dogodki, ki so se zvrstili na Jesenicah 15. aprila. Le-ti so zaradi svoje narave, poteka in ogrožanja celotnega kolektiva zahtevali najenergičnejše ukrepe. Zelo težko je razumeti, zlasti delavcu v neposredni proizvodnji, da lahko dela in dela, dosega po tonah in kvaliteti več in spet več, vendar ostaja njegov osebni dohodek enak. Prav to se letos vse leto dogaja v železarni na Jesenicah in lahko si je predstavljati, kolikšna

je zavest jeseniškega železarja ter kolikšne napore vlagajo v pojasnjevanje položaja uprava, samoupravni organi ter družbenopolitične organizacije podjetja, da se takšni dogodki, kakršne smo doživeli v aprilu, ne pojavljajo vsak mesec.

Stalno zmanjševanje števila zaposlenih ima seveda na eni strani nekoliko blažilen vpliv na to, da osebni dohodki niso čisto zakovani, na drugi strani pa ustvarja silne težave v proizvodnji, saj je od nekdanjih skoraj sedem, sedaj v železarni že manj kot šest tisoč sto zaposlenih. Pričakujemo, da se bo število do novega leta še znižalo. Organizacija proizvodnje in doseganje visokih proizvodnih rezultatov je zato tem večji uspeh vodstva in delavcev, saj je v železarni ogromno proizvodnih naprav tako starih, da je potrebno še ogromno fizičnega dela. Dobro se zavedamo, da se število zaposlenih v železarni da še znižati, vendar le pod pogojem, da dobi tovarna sredstva za nove stroje z visoko stopnjo produktivnosti in za opremo, ki bo omogočila mehanizacijo prenekaterih opravil. V sedanjih pogojih pri več kot polovici starih in zastarelih naprav pa je sedanje visoko stanje proizvodnje ob nizkem številu zaposlenih najbrž blizu meje, čez katero ne bo mogoče iti.

Dotatne težave zaradi zamrznjenih osebnih dohodkov v železarni nastajajo zategadelj, ker so zlasti v letošnjem prvem polletju marsikje v Sloveniji in državi osebni dohodki »zdivjali« in po svoje pospešili inflacijske tendence, ki so se pokazale v vsej državi in zato vplivale na precej povečan dvig življenjskih stroškov tudi pri nas.

Ostali pogoji za začetek sanacije nalagajo tovarni, da v letu 1969 ne sme izločati nikakršnih sredstev za nakup stanovanj svojim delavcem. Upoštevanje stanja preskrbljenosti (bolje ne preskrbljenosti) v železarni zaposlenih s stanovanji, je to skoraj prav tako hud pogoj, kakor oni o osebnih dohodkih. Okrog šeststo prošelj imajo železarji vloženi pri stanovanjski komisiji svoje tovarne in če letos ni izgledov (in morda jih celo prihodnje leto ne bo), da bi kdorkoli od prosilcev dobil stanovanje, ustvarja to neko svojstveno klimo, ki ne vpliva ravno delovnega elana ter optimizma.

Za občino pa predstavlja sanacijski program poseben režim v občinskem rezervnem skladu delovnih organizacij, za spoznanje nižjo prispevno stopnjo kot jo imajo ostale gorenjske občine in dokaj simbolično stopnjo prispevka za uporabo mestnega zemljišča, ki ga plačuje železarna. Vse to ima razumljivo dokaj hude posledice za posege zlasti v proračunski porabi in na področju negospodarskih investicij, razen tega pa lahko ostale delovne organizacije v občini računajo z dokaj skromnimi posegi občinskega rezervnega sklada v primeru, če same zaidejo v občasne težave. To v nekaterih primerih zmanjšuje njihovo učinkovitost in skoraj v celoti odvrča od tistih zamisli, ki so vezane na poslovna tveganja.

F. Žvan

(Dalje prihodnjč)

Stane Mešič: Razpravljajmo o najbolj aktualnih vprašanjih

V današnji številki priobčujemo drugi del pogovora tov. Mešiča, tretje nadaljevanje pa bomo objavili v soboto.

● Ali se vam ne zdi, da je bilo nenadno združevanje manjših osnovnih partijskih organizacij na Gorenjskem nekam kampanjsko. Danes, kot nam je znano, že mnoge nekdanje osnovne organizacije želijo, da se organi zbirajo ponovno. Se posebej velja to za manjše delovne organizacije. Od novih velikih organizacij je seveda moč pričakovati boljše delo in takšne velike organizacije je, gledano s stališča občinske organizacije, tudi lažje obvladovati. Pa vendar se tudi nove velike organizacije ukvarjajo z mnogimi problemi. Pripovedujejo, da obstojajo osnovne organizacije, katerih dnevni redi sestojijo iz pobiranja članarine in ugotavljanja prisotnosti. Izhajajoč iz diskusije na zadnjih plenarnih sejah CK ZKS, kjer je bilo mnogo pozornosti posvečenih teoretični kulturi komunistov, je praksa predavanj v osnovnih organizacijah zelo smotna. Mnogim pa se seveda zdi, da bi bilo potrebno predavanja izbirati smotrnejše. Imamo radio, televizijo, ljudje prebirajo časopise, torej bi

morala predavanja odgovarjati zlasti na tista vprašanja, ki jih v sredstvih javnih komunikacij ni v dovoljni meri zaslediti.

Deloma sem na vprašanje odgovoril že prej. Menim, da je treba danes upoštevati dejstvo, da se je splošna razgledanost ljudi zelo dvignila. Izobrazbeni nivo narašča iz dneva v dan. Sredstva za javno obveščanje, to je radio, televizija in časopisi obveščajo in nudijo ljudem v glavnem vse važnejše dogodke doma in po svetu. K temu brez dvoma močno prispeva tudi demokratičnost naše družbe nasploh, saj skoraj ni dogodka, o katerem se ne bi javno obveščalo. To jemlje vodstvom organizacij možnost, da bi povedali ali dali na dnevni red nekaj, o čemer članstvo ne ve še ničesar. Iz prakse je znano, da so najbolj obiskani tisti sestanki, na katerih se razpravlja o konkretnem problemu delovne organizacije, ali kraja, kjer organizacija deluje. Mislim, da taka orientacija ni slaba, saj ravno to pomaga, da so komunisti v središču dogajanj svoje okolice. Iz takih razprav tudi največkrat lahko črpajo snov za opozarjanje in vplivanje na dogodke zunaj njihovega območja, ko pokažejo na konkretne posledice določenih ukrepov.

Nekaj drugega so seveda predavanja, ki imajo za cilj, da članom ZK širše razložijo in pojasnijo načelna stališča o tem ali onem vprašanju, pa naj si bo iz področja delovanja Zveze komunistov ali od drugod. Izbor tem je treba določiti iz konkretnih aktualnih dogodkov določenega časa, konkretno pa se morajo o tem odločiti v občinah in osnovnih organizacijah. Če v neki organizaciji dnevni red sestanka sestoji iz pobiranja članarine in ugotavljanja navzočnosti, o čemer resno dvomim, potem sem trdno prepričan, da se člani glede na dnevni red pogovarjajo tudi o drugih rečeh, ki jih zanimajo. S tem je prav gotovo tudi že nekaj storjenega.

Prav bi bilo, da bi za načelna stališča ZKJ in ZKS vedeli vsi člani in vsi državljanji. Toda vsi se ne moremo boriti za vsa stališča enostavno ne zato, ker nimamo vsi enakih sposobnosti in tudi ne možnosti. Torej ne vsi vsega, temveč tisto, kar zmoremo in do kamor lahko vplivamo. Verjetno bo potrebno v bodoče bolj temeljito razmisliti o tem, kaj naj bi prišlo v razpravah do slehernega člana ZK in kaj ni nujno. Paziti je namreč treba na to, da ne bomo preplavljeni s problemi in zasuti z materiali, kajti tedaj se lahko zgodi, da tudi najbogatejši misli in stališča ostanejo breme, ki ga skušamo čimprej odvreči.

Sprašujemo

predsednika komisije za samoupravljanje pri ObSS Kranj Boruta Šnuderla

»Tovariš Šnuderl, povejte nam, prosim, kako so v zadnjih mesecih potekale priprave na uskladitev samoupravnih aktov z novimi predpisi. Rok za uskladitev je 31. december. Kaj predlagate predvsem manjšim delovnim organizacijam, da bi do takrat uskladile statute in druge akte?«

»Že pred poletnimi meseci sta komisija za samoupravljanje pri občinskem sindikalnem svetu in občinski sindikalni svet Kranj razpravljala o usklajevanju samoupravnih aktov z zakonskimi predpisi. Priporočilo o tem pa je sprejel tudi zbor delovnih skupnosti kranjske občinske skupščine.

Namen vseh teh razprav in sprejetih sklepov je bil dati pobudo za pravočasen pričetek dela, za katerega mimgrede povedano časa ni preveč, če ga hočemo temeljito opraviti. Do sedaj so ponekod z delom že začeli, povsod pa še ne. Zato je dolžnost strokovnih delavcev tako v manjših, kot v večjih delovnih organizacijah, da si vzamejo čas in spoznajo vlogo in namen zakonskih in

ustavnih sprememb. Organi upravljanja in družbenopolitične organizacije pa morajo pripraviti razpravo o najpomembnejših vprašanjih. Pri tem pa bi morali težiti, da bi bile končne rešitve odsev hotenj večine kolektiva.

Potrebno znanje za usklajevanje samoupravnih aktov z zakonskimi predpisi bodo posamezni strokovni in drugi delavci lahko dobili na seminarjih, ki jih bo pripravila kranjska delavska univerza. En takšen seminar že poteka; za predsednike sindikalnih organizacij, delavskih svetov in drugih kolektivnih samoupravnih organov pa bo še ta mesec. Razen tega bo delavska univerza manjšim delovnim organizacijam lahko tudi strokovno pomagala. Seveda pa pri tem ne smemo pozabiti, da bo konkretna družbenopolitična aktivnost pri usklajevanju samoupravnih aktov v delovnih organizacijah odvisna tudi od posameznih organizacij v delovnih organizacijah in od posameznih občinskih organov.«

A. Z.

Pretres družbenopolitičnih in gospodarskih problemov

JUTRI, 9. OKTOBRA, SE BO V LJUBLJANI ZACELA OSMA SEJA CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE. UVODNI GOVOR O AKTUALNIH IDEJNOPOLITIČNIH IN DRUŽBENOGOSPODARSKIH PROBLEMIH V SLOVENIJI IN JUGOSLAVIJI BO IMEL PREDSEDNIK PREDSEDSTVA ZKS FRANC POPIT. OBRAVNAVALI BODO TUDI POROČILO O DELU SEKRETARIATA CK MED TRETJO IN OSMO SEJO.

Ko so na zadnji seji sekretariata CK ZKS konec prejšnjega meseca govorili o pripravah na osmo sejo centralnega komiteja, so ugotovili, da so o dogodkih okrog izgradnje nekaterih cestnih odsekov odkrito in poglobljeno razpravljali tako v vodstvih kakor tudi med članstvom ZK in da so prav ti dogodki pospešili urejanje nekaterih perečih družbenih problemov. Pokazalo se je, da pri takih stvareh še vedno primanjkuje demokratičnih in učinkovitih družbenih dogovorov. O tem bodo govorili tudi na jutrišnji seji centralnega komiteja in poskušali najti teoretične in praktične rešitve.

Člani CK se bodo lotili tudi nekaterih drugih vprašanj, s katerimi se srečujejo v vsakdanjem življenju. Na primer odnosi med republikami in federacijo ter cela vrsta aktualnih družbenoekonomskih problemov. Beseda bo tekla o izvajanju gospodarske in družbene reforme, o reprodukcijski sposobnosti slovenskega gospodarstva, o državnem kapitalu, o bankah,

o nezadostno razvitih področjih, o delitvi dohodka, o kadrih ter o nalogah zveze komunistov pri razvijanju in utrjevanju samoupravnega sistema.

V sklepih zasedanja centralnega komiteja bodo dobili svoje mesto tudi mnenja, izražena v razpravah na terenu.

J. Košnjek

Upravni odbor
ŠOLSKEGA CENTRA
ZDRUŽENEGA
PODJETJA ISKRA
KRANJ V KRANJU

objavlja prosto delovno mesto

mentorja inozemskih študentov za določen čas
Pogoji: srednješolska izobrazba, aktivno znanje angleškega jezika.

Pismene ponudbe z dokazili o izobrazbi sprejema upravni odbor do 18. oktobra 1969. Delo je možno nastopiti takoj. S stanovanji Solški center ZP Iskra Kranj ne razpolaga.

V soboto so v osnovni šoli v Žabnici odprli novo varstveno ustanovo — Foto: F. Perdan

Vzgojno-varstvena ustanova v Žabnici

V osnovni šoli v Žabnici so v soboto popoldne svečano odprli prvo vzgojno-varstveno ustanovo v Žabnici, ki je že v ponedeljek, 6. oktobra, sprejela v varstvo 25 predšolskih otrok.

Za ustanovitev vzgojno-varstvene ustanove v Žabnici ima največ zaslug tamkajšnja krajevna skupnost. Potem ko so podrobno preučili pro-

blem otroškega varstva na tem področju, o tem so izvedli celo anketo, so se odločili za podeželje bolj redko — varstveno ustanovo. Prostore so dobili v podružnični šoli osnovne šole Lucijan Seljak iz Stražišča. Temeljna izobraževalna skupnost pa jim je za ureditev prostorov in nakup igrač dodelila 2 milijona starih din. Preuredit-

vena dela so sicer presegla omenjeni znesek za dober milijon, vendar pa menijo, da se bo denar že našel in da bo ustanova kljub začetnim ustanovitvenim težavam zaživele. Vzgojno-varstvena ustanova v Žabnici je tretja ustanova v občini Kranj, ki so jo ustanovili v okviru neke krajevne šole.

L. M.

Ali se bo kmetijska zadruga iz Radovljice priključila ljubljanskim mlekararnam?

Oktobra sestanki združnikov po vaseh —
Druge izbire skoraj ni

Pretekli torek so na sestanku zadruga sveta kmetijske zadruga »Jelovica« v Radovljici razpravljali o izredno pomembni odločitvi: ali naj se KZ priključi k veletrgovini Ljubljanske mlekarne, Ljubljana. Razlogi za razmišljanje o integraciji — združitvi — so tako tehtni in opravičljivi, da druge poti skorajda ni.

Kmetijska zadruga Radovljica ima 70 delavcev, ki letno ustvarijo eno milijardo bruto produkta. Zadruga v skladi ne more odvajati, ker je že dve leti nerentabilna. Amortizacija, ki letno znaša 42 milijonov S din, podjetje v celoti porabi za odplačevanje kreditov.

Zadruga ima dve farmi s 300 kravami in 200 plemenskimi telicami. Obdelovalne zemlje je 500 ha, od tega na 100 ha posejajo žita, 30 ha pa je sadovnjakov. Letna proizvodnja znaša 1.500.000 litrov mleka, 200 ton žita, 300 ton jabolk in 20 ton črnega ribeza.

Zadruga je prvi dve leti po reformi poslovala brez izgube. Direktor zadruga tov. Černe pravi, da je bilo ob reformi rečeno, da se morajo oblikovati taki pogoji, da bo kmetijstvo rentabilna veja gospodarstva. Praksa pa je tržne odnose potisnila v drugo smer in kmetijstvo je zopet na stranskem tiru brez lokomotive. Brez tega pa ne gre naprej. O tem govori naslednji podatek: Od reforme dalje se je reprodukcijski material podražil za 40 odstotkov, medtem ko so cene kmetijskim izdelkom ostale nespremenjene.

V podjetju Ljubljanske Mlekarne je zaposlenih 650

delavcev, ki ustvarjajo 18,5 milijarde S din bruto produkta, v sklad pa so letos dali 315 milijonov S din.

Ljubljanske mlekarne se ukvarjajo z obdelavo in predelavo mleka, razvile so trgovinsko dejavnost za posredovanje mleka in mlečnih izdelkov vsem trgovskim podjetjem v Sloveniji, Istri in Dalmaciji, svoja skladišča imajo v Zagrebu, Reki, Izoli in na Bledu. V lastni maloprodajni mreži imajo 40 trgovin v Ljubljani, Domžalah, Kamniku, Bledu in Kočevju.

Letos sta se Ljubljanskim mlekararnam priključili mlekarne Kočevje in mlekarne Smarje pri Jelšah.

Kmetijsko združništvo bi se v novem združenem podjetju še naprej razvijalo še bolj smelo, ker bi imeli zagotovljen odkup mleka, kar je glavni proizvod kmetijske dejavnosti na območju zadruga.

Zadruga se že več let obrača na občino za sanacijske kredite, po združitvi pa bi to reševali v okviru novega podjetja, v katerega naj bi se priključila tudi mlekarne Bohinj. Ljubljanske mlekarne si upajo zadrugo postaviti na rentabilne noge, le glede združitve zastavljajo pogoje, da zadruga v novi zakonski stan ne prinese izgub iz prejšnjih let. Te »dote« se v Ljubljani vnaprej odrekajo, zato bo o tem morala sklepati tudi občina.

Oktobra bodo sestanki združnikov od Rateč do Podnarta, na katerem se bodo leti izrekli za ali proti združitvi. Če bodo sestanki uspešni, bo združni svet na ponovnem zasedanju razpisal referendum.

J. Vidic

Tovarna obutve Peko je pred kratkim izdala dva nova prospekta za svojo obutev. Prvi — izšel je pred mesecem dni v nakladi 250.000 izvodov — predstavlja jesensko in zimsko obutev za mlade. Kot ugotavljajo, gre do ti modeli zelo dobro v promet, ker so prilagojeni okusom mladih, poleg tega pa so izdelani iz zelo kvalitetnega usnja. Drugi prospekt v nakladi 150.000 izvodov predstavlja Pekovo jesensko-zimsko kolekcijo obutve. Omenjena kolekcija vsebuje predvsem ženske škornje, moške čevlje ter izdelke Pekovih kooperantov. Omenimo naj, da so vsi omenjeni modeli — tako obutev za mlade, kot tudi jesensko-zimska kolekcija — že napredaj v Pekovih prodajalnah. (vg) foto: F. Perdan

Plat zvona za tržiški Runo?

Tovarna usnja Runo iz Trziča je pred kratkim poslala oddelku za gospodarstvo skupščine občine Trzič pismo, v katerem ugotavlja, da so imeli od prvega januarja do konca junija letos 91.731 dinarjev izgube zaradi nedoseženega dohodka. Po rezultatih poslovanja julija in avgusta se omenjena izguba še povečuje. Zaloge, nedovršena proizvodnja in gotovi izdelki so se od letošnjega januarja povečali za 26 odstotkov oziroma od 6,4 milijona na 8,1 milijona dinarjev.

Tovarna usnja Runo je dobila od tovarne obutve Peko milijon dinarjev za skupno poslovanje, letos pa so sklenili tudi pogodbo o poslovno tehničnem sodelovanju s Savo v Kranju. Kljub temu se izguba tudi v drugem pollet-

ju povečuje in še celo hitreje kot v prvem polletju. Zanimiva je ugotovitev, da je lani porabljeni material dosegel kar 80 odstotkov celotnega dohodka in da podjetje praktično lahko vpliva le na 20 odstotkov stroškov. Zaradi tega tudi ni pričakovati, da bi se proizvodni stroški lahko bistveno zmanjšali in s tem izguba popravila. Svet za gospodarstvo tržiške občinske skupščine je nadalje ugotovil, da Runo ob naraščanju zalog ni dosegalo proizvodnega plana in da so izplačevali 90-odstotne osebnih dohodke, kar je povzročilo veliko fluktuacijo delovne sile. Omenjena tovarna že nekaj let posluje z zelo nizko rentabilnostjo, poleg tega so stroji 79-odstotno odpisani, kar potrjuje dejstvo, da je tehnološki postopek izdelave

usnja zastarel. S tem v zvezi se pojavlja tudi vprašanje strokovnega kadra. Podjetje ni dovolj skrbelo za strokovni kader in zato nima strokovnjakov, ki bi modernizirali tehnološki proces.

Svet za gospodarstvo je prizadevanja Runa za združitev bodisi s Pekom ali pa s kranjsko Savo ocenil kot pozitivno in zdravo usmeritev kolektiva. Kljub temu pa svet v svojem poročilu tržiški občinski skupščini meni, da je položaj podjetja kritičen in da zahteva čim hitrejšo rešitev. Ker se je položaj v prvih mesecih drugega polletja še poslabšal, bodo za končno odločitev o nadaljnji usodi tovarne usnja Runo odločilni rezultati devetmesečnega poslovanja.

V. Guček

Naša republika na zadnjem mestu

V Slovenij na 1000 zaposlenih le 20 študentov

Zadnje čase smo vedno bolj priča številnim ugotovitvam, da Slovenija z visokim šolstvom zaostaja. Medtem ko se je število študentov v zadnjih petih letih v Jugoslaviji povečalo za 60.945, pa se je število študentov višjih in visokih šol v naši republiki povečalo samo za 1674 kar gotovo kaže na zastoj visokošolskega študija v naši republiki. Še slabše so ugotovitve, če primerjamo število študentov z zaposlenimi. Medtem ko je naša republika glede višjih šol precej izenačena z drugimi republikami, pa glede visokih šol očitno zaostaja. V zadnjem študijskem

letu 1968/69 je prišlo na tisoč zaposlenih v naši republiki le 20 študentov, medtem ko je v drugih republikah precej drugače. Na prvem mestu je Makedonija, ki je imela na tisoč zaposlenih 68,7 študentov, sledi ji Srbija z 51,2 študenta, Bosna in Hercegovina s 34,9, Hrvaška s 34,6, Slovenija je na predzadnjem mestu z 20 študenti in Crna gora na zadnjem mestu s 16,6 študenta na tisoč zaposlenih. Ob črnogorskih podatkih velja omeniti, da ta republika nima dovolj organiziranega visokega šolstva, zato mladi ljudje iz te republike študirajo po visokih

šolah v drugih naših republikah. In ob upoštevanju tega dejstva, bi bilo število za Crno goro mnogo večje, če bi vzeli študente po republiški pripadnosti, ne pa po kraju študija.

Podobno je pri primerjavi diplomiranih absolventov visokih šol, kjer je naša republika po sedanjem stanju visokega šolstva na zadnjem mestu v državi. Med vzroki, zakaj naša republika zaostaja pri študiju na visokih šolah, je gotovo tudi poslabšanje štipendiranja. V zadnjih petih letih se je namreč število štipendistov na visokih šolah zmanjšalo od 3600 na 2300, to

pomeni od 33,6 odstotka študentov na 17,3 ali za polovico. Ker je bilo to zmanjšanje po reformi, pomeni, da so odgovorni glede izobraževanja kadrov povsem drugače razumeli namene reforme, kot je bil njen namen. Skupna višina štipendij se ni spreminjala, zaradi manjšega števila štipendistov pa se je mesečna višina štipendije povečala. V zadnjih petih letih se je poprečna štipendija gibala takole — študijsko leto 1964/65 — 165 din, 1965/66 — 200 din, 1966/67 — 242 din, 1967/68 — 250 din in 1968/69 — 267 dinarjev. Čeprav se je vrednost štipendije sicer povečala, pa je bila zaradi višjih življenjskih stroškov realno vedno manjša. Lani so se namreč življenjski stroški, če

jih primerjamo z letom 1964, povečali za 83,8 odstotka, medtem ko se je višina štipendije v enakem obdobju povečala le za 61,8 odstotka.

Večina štipendij dajejo gospodarske organizacije, med občinami pa je daleč na prvem mestu Ljubljana — Center. Sicer pa imamo danes v naši republiki le štiri občine, ki dajejo štipendije več kot 100 slušateljem višjih in visokih šol. To so Ljubljana — Center — 433 štipendistov, Maribor — 186, Nova Gorica — 109 in Kranj — 104. Omenimo naj še to, da je med občinami, kjer imajo sedež dajalci štipendij, v razdobju od 1964 do 1968 zmanjšalo število štipendij kar 53 občin in le 7 občin je število štipendij povečalo.

V. G.

Učni uspehi osnovnih šol radovljiške občine v šolskem letu 1968-69

V lanskem šolskem letu je bilo v radovljiški občini v 134 oddelkih 3390 učencev. Pouk je bil organiziran v dveh izmenah. V kombiniranih oddelkih je bilo 54 učencev ali 1,7%. Število učencev je še vedno v upadanjju. Od leta 1964 se je število učencev zmanjšalo od 3711 na 3390. Vzrok zmanjšanja števila učencev je tudi v razvijajočem se posebnem šolstvu v občini. Prostorske zmogljivosti so se v lanskem šolskem letu povečale le na osnovni šoli Lipnica, ki je bila adaptirana ter dograjena nova telovadnica. V letošnjem šolskem letu bo adaptirana osnovna šola Lesce.

Od vseh učencev, ki obiskujejo osnovno šolo, je 22,2% vozačev, za katere je preskrbljen prevoz. Večje ovire pri prevozu učencev nastajajo v zimskem času na osnovni šoli Bohinjska Bistrica, ker pride do zastoj za zaradi pluzenja ceste na Koprivnik in Gorjuše. V bodoče bo

treba misliti na internat za te učence vsaj v zimskem času. Kljub dobro organiziranim prevozom še vedno pešači nad 2 km 468 učencev. Ti učenci verjetno zamudijo precej časa s hojo in so v primerjavi z vozači v slabšem položaju.

Na vseh šolah imajo mlečno kuhinjo za učence. Malico sprejema 86,5% učencev. Od skupne vrednosti šolske prehrane prispevajo starši 75,5% sredstev, 20,2% prispeva družba iz skladov ter TIS, 4,3% pa so ostali dohodki, ki jih zberejo šole iz različnih virov.

Po socialni strukturi je največ učencev 64,9% iz delavskih družin, le 7,8% jih je iz kmečkih družin.

Na šolah poučuje 67,4% učiteljev s srednjo izobrazbo, 22,5% z višjo in 10,1% z visoko izobrazbo. Iz navedenega je razvidno, da je kadrovska struktura po šolah dokaj ugodna, primanjkuje pa učiteljev za pouk matematike-

fizike, srbohrvaškega jezika ter biologije-kemije. Izredno študira precej učiteljev, ki si žele pridobiti ustrezno ali višjo strokovno izobrazbo, tako da se bo v kratkem kadrovska struktura v občini še izboljšala.

Učni uspehi v lanskem šolskem letu so zadovoljivi. V šolskem letu 1964/65 je napredovalo v višji razred s pozitivno oceno in po 39. čl. ZOŠ 89,3%, v lanskem šolskem letu pa s popravnimi izpiti in po členu že 94%. Učni uspeh se v zadnjih letih stalno dviga, tako je bil v lanskem šolskem letu za 2,2% boljši od učnega uspeha v šolskem letu 1967/68.

Uspeh bi hitreje naraščal, če bi bile rešene prostorske zmogljivosti šol ter s tem omogočena modernizacija pouka ter izvedba celodnevne bivanja socialno in moralno ogroženih učencev v šoli. Tudi na novo uvedeni popravni izpiti ugodno vplivajo na izboljšanje uspeha. Saj jih je šola zelo dobro pripravila. Popravne izpite je uspešno opravilo od 335 učencev 280 ali 83,6%.

Ocenjevalni kriteriji na šolah so dokaj izenačeni, saj je bil razpon od najboljšega do najslabšega uspeha na šoli le od 91,0 — 96,1 odst. K izboljšanju učnega uspeha so največ pripomogli učitelji, ki se iz leta v leto bolj pedagoško usposabljujejo. V šole prodirajo nove oblike dela kot so skupinski pouk, individualizacija učencev, preverjanje znanja učencev z nalogami objektivnega tipa, medšolska tekmovanja v znanju matematike in slovenskega jezika itd. Z izboljšanjem materialnega stanja šol so tudi šolski kabineti postali bogatejši s sodobnimi učili.

Tudi razlike v učnem uspehu med nižjo in višjo stopnjo niso več tako očitne kot so bile. Uspeh na nižji stopnji od I. do IV. razreda se giblje med 94% in 95,6%, na višji stopnji od V.—VIII. razreda pa med 92,1% in 97,3%. Največje težave imajo učenci pri angleškem jeziku, kjer jih ima negativno oceno 4,6% učencev, temu pa sledi matematika s 4,5% in slovenski jezik s 3,8% negativno ocenjenih učencev. Tudi uspeh lanske generacije učencev se je izboljšal in znaša 65,4%. To pomeni, da normalno konča osnovno šolo v občini 65,4% učencev. Uspeh generacije je sicer v porastu, je pa še občutno prenizek. Najboljši uspeh v generaciji je bil na osnovni šoli Bled, kjer je izdelalo 72,2% učencev, najslabši pa na osnovni šoli Lipnica, kjer je izdelalo le 50% generacije.

A. Korenc

XII. Kamniški zbornik 69

Pred kratkim je izšel XII. letnik Kamniškega zbornika, ki ga izdaja Muzej Kamnik, ureja pa profesor Zvone Verstovšek. Natisnili so ga v tiskarni CP Gorenjski tisk Kranj in sodi spriču okusne opreme, 180 strani teksta ter kopice oglasov med najpomembnejše tovrstne publikacije pri nas. Kamniški zbornik, ki ga je leta 1952 osnoval prof. dr. Avgustin Lah, obravnava gospodarske, kulturne, zgodovinske in politične zadeve iz kamniškega ter domžalskega okoliša.

Prvi del letošnje številke je posvečen 50-letnici obstoja ZKJ in spominu na delo predvojnih kamniških revolucionarjev ter njihovem trpljenju med okupacijo. Pozornost bralcev bo pritegnil zlasti sestavek univerzitetnega asistenta prof. dr. Mira Stiplovska »Dve akciji kamniških komunistov leta 1920«, s katerim avtor dopolnjuje razpravo o delavskem gibanju med obema vojnima in o ustanovitvi ter delovanju »okrožne skupine Kamnik«. Socialistične stranke Jugoslavije (komunistov), ki jo je napisal prof. Srečko Zabriča in ki je bila objavljena v osmi številki Zbornika, leta 1962.

Prof. Zvone Verstovšek nam predstavi del monografije revolucionarja Toma Brejca, ime, s katerim sta tesno povezana organizacija in začetek narodnoosvobodilnega gibanja na kamniško-domžalskem ozemlju. Zanimiv je tudi članek Marice Brejčeve, ki objavlja nekaj pričevanj žena — udeleženk predvojnega in medvojnega revolucionarnega delovanja na Kamniškem.

Najpomembnejši prispevek v drugem delu Zbornika je topografska študija o gradovih na kamniško-domžalskem območju, ki sta jo sestavili direktorica kamniškega Muzeja arheologinja Mirna Zupančič in kustos Gorenjskega muzeja v Kranju Majda Zontar. Gre za 50 gradov, dvorcev in graščin, ki s svojimi skupnimi in posebnimi lastnostmi resnično zaslužijo podrobno obdelavo. Ti gradovi — ali njih razvaline — so namreč kljub prizadevanju spomeniške službe ogroženi in obsojeni na propad, čeprav bi mnogi lahko služili kulturnim, turističnim ali rekreativnim namenom.

Zelo pomembna je tudi razprava o žitnih kašah. Majda Fister, kustos — etnolog pri Muzeju Kamnik in ing. arh. Peter Fister od Zavoda za spomeniško varstvo v Kranju sta pri terenski raziskavi Tuhijske doline, zlasti gospodarskih poslopij, ugotovila, da zaslužijo posebno pozornost kašče za shrambo žita in drugih pridelkov, ki predstavljajo najštevilnejšo zaključeno celoto na Slovenskem. Tekst pojasnjuje zemljevid, gradbene posebnosti in 25 slik najrazličnejših kašč.

Prof. Ivan Zika je s svojim prispevkom o delu treh članov Pirčeve družine iz Kamnika, ki so živeli in delovali v Ameriki, izpolnil naročilo in željo pokojnega Toma Brejca, požrtvovalnega delavca v odboru IZseljenke matice, da naj se zbere čim več podatkov o življenju naših izseljencev. Dopolnil je svoj sestavek iz X. številke Kamniškega zbornika, kjer piše o Francu Pirču, misijonarju in vladnem komisarju za naseljevanje gorskih porečij Missisipi, ter razširil prispevek še na dva člana Pirčevega sorodstva. Isti pisec v naslednjem prispevku govori o mecenu Janezu Slakarju, ob 100-letnici smrti družbenega reformatorja in utopičnega socialista Andreja Bernarda Smolnikarja pa objavlja faksimile Prešernovega posvetila temu zanesenjaku, zapisa iz izvodu Krsta pri Savici, ki ga hrani harvardska univerza (ZDA).

Ing. arh. Franc Možek podaja oris razvoja tehnologije in oblikovanja upognjenega pohištva ter zgodovino razvoja tovarn upognjenega pohištva na Slovenskem.

I. Z.

Popravek

V 76. številki Glasa (sobota, 4. 10.) je bil na 7. strani objavljen članek o razstavi kiparja Janeza Pirnata v galeriji Loškega muzeja. — Tiskarski škrat se je neljubo poigraval z naslovom in mu spremenil pomen. Namesto »Tudi obcestni kamni so lahko iz plastike« bi moralo pisati »Tudi obcestni kamni so lahko plastike«. Za napako se bralcem vljudno opravičujemo.

Uredništvo

Kulturne vesti

Radovljica — V soboto, 11. oktobra, ob 20. uri zvečer bodo v graščinski dvorani v Radovljici svečano odprli razstavo del Jože Bertonclja, umetnega kovača iz Kroke. Prireditelj, delavska univertza Radovljica, je na otvoritve povabila tudi oktet Gallus, ki se bo obiskovalcem predstavil s koncertom skladb renesančnih mojstrov Gallusa in da Palestrina, s deli Mozarta, Schuberta in Janačka ter z izbranimi slovenskimi, srbskimi in makedonskimi narodnimi pesmimi. Tako Jože Bertonclj kot tudi oktet Gallus tokrat prvič gostujeta v Radovljici. Razstava Bertoncljevih umetnin bo odprta do 22. oktobra. Vstopnina za koncert in otvoritev je 5,00.

Kot pred sto leti

Komaj je jesensko sonce v nedeljo dopolde razkldilo meglo, ki je sedla nad ljubljansko pokrajino, je v Vižmarjah nad Ljubljano, tam, kjer je bil 17. maja 1869 eden največjih slovenskih taborov, spet vzplapolal taborski ogenj. Prinesli so ga slovenski planinci s Triglava. To nedeljo dopoldne so se Vižmarje za čuda tako rekoč do potankosti približale pisanim izročilom o taboru pred sto leti.

Na kraju proslave se je zbrala nepregledna množica ljudi z Gorenjske iz Bele Krajine, s Tržaškega, Koroške in od drugod. Bilo je na stotine avtomobilov, motorjev, avtobusov. Na proslavi so se zbrali mladinci, starejši ljudje, taborniki, vojaki, gasilci, stari borci za severno mejo, borci iz NOB in drugi. Mednje so se pomešale narodne noše iz različnih krajev Slovenije in iz zamejstva. Frapori, zastave, različni napis, mlaji itd. so proslavo resnično približali taborskemu razpoloženju.

Zbralo se je okrog 200 narodnih noš in šeststo pevcev dvanajstih različnih pevskih zborov iz Ljubljane, z Gorenjske, Slovenske Benečije in Koroške. Na slavnostni tribuni so se zbrali predstavniki slovenskega družbenopolitičnega življenja, med njimi pa tudi predsednik ZIS Mitja Ribičič, predsednik CK ZKS Franc Popit, članici sveta federacije Vida Tomšič in Lidija Šentjura ter drugi.

Po nastopu mešanih pevskih zborov pod vodstvom Petra Liparja in Radovana Gobca in recitacijah prvaka Slovenskega narodnega gledališča Staneta Severja je zbranim o vlogi in pomenu taborskega gibanja, o boju za narodnostno pravico in o sedanjih ciljih in nalogah naroda spregovoril predsednik slovenske skupščine Sergej Kraigher, ki je med drugim dejal, da imamo Slovenci za svojo zgodovinsko nalogo, da z vsemi svojimi močmi podpiramo in prispevamo k razvoju samoupravne socialistične federativne Jugoslavije.

Po govoru Sergeja Kraigherja je predstavnik mladinske organizacije gradbene podjetja Megrad izročil šentviški gimnaziji spominsko piramido. Zgradili so jo mladinci Megrada. Mladinci šentviške gimnazije pa so zagotovili, da bodo ohranili stoletno izročilo narodnega boja.

Potem so spet nastopili združeni zbori in Stane Sever, za popoldansko taborsko razpoloženje pa so skrbeli Veseli planšarji, ansambel Delial, folklorne skupine s Tržaškega, Skofje Loke, Tržiča in Jesenic, zbor v koroških narodnih nošah iz Podjume in godba v narodnih nošah iz Gorij pri Bledu.

Tako je minulo nedeljo enega največjih slovenskih taborov pred sto leti v Vižmarjah proslavilo okrog 30 tisoč obiskovalcev. A. Z.

Odkritje partizanske bolnišnice na Komendski Dobravi

MNOGO JE GROBOV, KI JIH POZABLJENE PRERASČA MAH, ČEPRAV SO MORALA V NJIH ZASTATI ŽIVLJENJA, KI SO SE BORILA ZA SVOBODO IN NASO SEDANJOST. PRAV JE, DA SE JIM VSAJ S SKROMNIM OBELEŽJEM ODDOLŽIMO. KRAJEVNA ORGANIZACIJA ZB JE NA KOMENDSKI DOBRAVI OBNOVILA DEL NEKDANJE PARTIZANSKE BOLNIŠNICE.

ZALNA SVEČANOST

V nedeljo, 28. septembra, so se ob devetih zbrali v Komendi predsednik občinske skupščine Kamnik Vinko Gobec, predsednika in člani kamniške in domače organizacije ZB, učenci osemletke iz Most in preživeli borci 2. čete VPV. Krenili so proti bolnišnici.

Malo od Komende leži vas Podboršt. V gozdu med to vasjo in med vasico Komendska Dobrava je med vojno delovala partijska bolnišnica dr. Miha. Obsegala je bolniško sobo, kuhinjo, skladišče in sobo za dr. Tineta Zajca, ki se zdravil ob pomoči dveh bolničark. Prav po njem se bolnica tudi imenuje, saj je imel dr. Zajc partijsko ime Miha. Sprejela je lahko do 15 ranjencev. Zgrajena je bila dobrih dvesto metrov od poti med gostim drevjem ob vznožju griča in je bila popolnoma neopažena. Pozneje je bila izdana in 11. VI. 1944. leta požgana. Ranjenci in bolničarki so umrli v plamenih, dr. Tineta Zajca pa so najprej Nemci mučili ob hrastu, potem pa so mrtvega vrgli med tovariše. Zalostno preminuli so poleg zdravnika še: Bine, politični komisar gorenjskega odreda; Janez Brelih z Gore; Matevž Butalič iz Tunjic; Jože Hribar iz Tuhinja; Peter, borec gorenjskega odreda; Miha Marn iz Sentvida nad Ljubljano; Johanca Slanovec iz Zaloga in Pavel Ulčar iz Nožic.

K spominskemu obeležju pod skrivljenim hrastom so najprej položili vence in priglali sveče. Potem je spregovoril major Vinko Kepić o življenju in pomenu partizanske bolnišnice. Poudaril je, da je obnovec dela bolnišnice — obnovec pomembno zaradi tega, da bodo nazorno pokazali mladim, ki

ne poznajo vojne. Razložil je tudi, da je bolnišnico izdal domačin iz Lahovč, ki je bil sodeloval pri delu v njej. Nemcem je pokazal pot tako, da je označil drevesa z vejicami; kjer pa naj bi zavili s poti k bolnišnici, je pritrtil na drevo rdeč nagelj. Za nekaj mark je prodal dragoceno življenje. Pozneje je bil za izdajo poplačan s kroglo, ki so mu jo namenili Nemci sami. Svoje spomine na partizansko bolnišnico je povedal nato tov. Kosirnik Ivan, edini še živeči, ki je bil trdno povezan z delom v njej in je za las ušel smrti tik pred požigom. Zalno svečanost je popestril še spored, ki so ga pripravili učenci osnovne šole Moste z zborovskim petjem in recitacijami.

Potem smo si udeleženci ogledali bolniško sobo, ki je skrita pod zemljo in pokrita z mahom ter posajena s smrekicami. Če ne bi bil viden vhod, bi bilo še danes to težko odkriti. Člani domače organizacije ZB so tako izpolnili nalogo, ki so si jo zadali ob svečanosti v juniju, ko so se spominjali dogodkov pred 25 leti.

ZATOCIŠČE PARTIZANOV

Da bi zvedel kaj več o partizanskem gibanju in o bolnišnici, sem stopil k tov. Kosirniku Ivanu na Komendsko Dobravo št. 4, kjer kmetuje na svoji zemlji. Prijazno je razložil, kako je bilo med zadnjo vojno. Za boljše razumevanje poznejših dogodkov je najprej povedal, kako se je razvijala partizanska pomoč v tej vasi, kjer je že lega sama nudila skrivališče.

»Nekaj jih je odšlo že 1941. leta v partizane; drugi, ki pa smo živeli od zemlje, smo ostali doma in pomagali partizanom s prepotrebim življem, jim nudili zavetje po

naših domovih in skrbeli za zveze.

Bil sem pri gospodarski komisiji. Pri nas je bilo zbirališče hrane. Z vseh strani smo jo nabirali. Dobival sem jo na dogovorjenih mestih (npr. pod kozolcem), nekateri pa so jo tudi pripeljali k nam. Uskladiščeno smo jo imeli v kleti. Hrano smo potem dali borcem gorenjskega odreda, Prešernove ali Slanrove brigade. Velikokrat sem peljal kakšnega terenca s konjem, včasih tudi hrano in pošto drugam. Pošto sem skrnil nad blatnik, tako da sem odtrgal desko, potem pa jo pribil nazaj. Pozneje sem bil vodnik brigad in skrbel sem tudi za zveze.

Še preden je začela delovati partizanska bolnišnica pod vasjo, je bil dr. Zajc šest tednov pri nas. Spal je v zgornjih prostorih. Zdravil je tih naokoli in tudi v Tuhinju je hodil. Avto je imel shranjen na podu. Kasneje ga je spravil v gozd in ga dobro zamaskiral. Vendar se je zopet našel nekdo, ki je »belim« povedal in le-ti so ga odpeljali.

Bilo je v začetku 1943. leta, ko je bilo na vrtu okrog 300 partizanov. Žandarji iz Komende so ravno tisti dan nosili pozive. Prinesli so jih tudi na Dobravo, ne vedoč, s kom se bodo srečali. Straža je spustila nekaj rafalov in ušli so nazaj proti Komendi. Šele pod klancem so se toliko opugumili, da so nekajkrat ustrelili proti gozdu. Gospodarji so se z bali, kaj bo. Prepričani so bili, da se bodo žandarji vrnili z močno okrepitevijo in da bodo Dobravo požgali. Nikdar več ne bomo videli teh hiš, so nekateri jokali. Treba je bilo čimprej prijaviti, kot da so partizani malo prej prišli in jih vaščani ne marajo. Toda nihče se ni upal, zato sem sam osedlal kobilico in šel z njo v župnišče, kjer so imeli žandarji sedež. Glavni žandar me je pohvalil in rekel, da naj počakam, da bova malo popila. Rekel sem, da ne utegnem. Partizani so med-

tem že zapustili vas. No, takrat se je še srečno končalo.

Na veliki četrtek 1944. leta je ravno strigla soseda pri nas kostruna. Naenkrat so se pripejali Nemci in obkolili vas. Moral sem jim pokazati klet. Rekli so, naj kopljem, ker so hoteli odkriti tam skrivališče. V zgornjih prostorih so našli dve puški, ki sta rabili za lov. Dvakrat so me udarili in vpai: »Marš, bandit!« V hlevu so našli šest konj, kar je še povečalo njihov sum. Vzel sem škafo s slivami in se skozi zadnja vrata v hlevu splazil ven. Ustavil me je oficir. Rekel sem mu, da moram iti po hlapce, da mi je gestapo tako naročil. Nekaj časa me ni hotel izpustiti, potem pa mi je le dovolil. Strica in njegovo ženo, sosedo in še mnogo Dobravčanov so takrat izselili na Bavarsko. Domov nisem smel več priti.

PARTIZANSKA BOLNIŠNICA DR. MIHA

Na pobudo okrožnega komiteja OF smo začeli v februarju 1944. leta v gozdu graditi bolnišnico. Les smo navozili z vseh strani. Do mesta, namenjenega za bolnišnico, smo ga zvozili prek Cerkljanske Dobreve po vrhah navzdol, da ne bi vzbudili pozornosti. Gradila sta jo predvsem Brelih Janez in Mali Vinko. Prve ranjence je sprejela proti koncu marca. Pazili smo, da nismo hodili po istih stezah. Če je bil mah malo preveč pohojen ali rumen, ga je zamenjal Hribar Jože.

Dr. Tine Zajc je imel dosti dela. Zdravil je vedno 8 do 10 partizanov. Vsakogar, ki smo ga vodili v skrivno dolino, smo peljali zavezanih oči.

4. junija 1944. leta sva se z Janezom Brelihom vsak po svoji poti spuščala od bolnišnice navzdol. Na konci naj bi prišla skupaj. Vendar so bili v bližini Nemci in so streljali na Janeza, sam pa sem skočil v grapo in ušel po kolovozu. Ranjence so med streljanjem že znosili na drug breg, vendar so jih pozneje vrnili, ker se Nemci bolnišnici niso približali. Ker je bil Brelih ranjen, sem jaz prevzel dolžnost kurirja. Nad Komendsko Dobravo, na Petelincu se pravi, smo se sešli vsako jutro ob šestih zjutraj kurirji z vseh strani in predali sporočila.

Dr. Zajc mi je naročil, da grem po zdravila k Strcinu, ki jih je dobival iz Gradca. Ker se ni tako mudilo, sem mislil tisto noč na enajsti junij prespati pri Pircu. Ker pa se je iz Lahovč slišalo pokanje, se v vasi nisem drževal, da ne bi spravil sebe in drugih ljudi v nesrečo. Prespal sem, kot navadno, v bolnišnici. Pet minut pred šesto so me zbudili, naj grem na Petelinc, če so kurirji prinesli kaj pošte. Komaj sem prišel gor, se je zaslilo streljanje v gozdu pod mano. Mali Vinko, ki je bil na straži, je opozoril na nevarnost s strelom. Čeprav je bil ranjen v noge se je srečno zavlekel na skrivno mesto in se rešil. Mali je pred časom izgubil življenje v prometni nesreči. Nemci so takrat obkolili bolnišnico jo zažgali, ljudi pa pobili.

Popoldne sem šel pogledat. Dr. Tine Zajc je ležal z glavo navzdol v kuhinji, bolničarka sta goreli, od drugih pa ni bilo veliko videti. »Je končal Ivan Kosirnik; Luka, Krč ali Ivan, kot so bila njegova partizanska imena.

Kljub požigu bolnišnice in vasi, množičnemu pokolu, izselitvi in podobnim okrutnim akcijam okupatorja pa je ostal v ljudeh duh, ki je vztrajal do konca in prinesel svobodo. Danes je Komendska Dobrava mirna vasica, ki je na široko zaživela. Ob spominih na preteklost pa je lahko ponosna, saj se je pokazala v najhujših letih nenavadno močna.

I. Sivce

II. sejem obrti in opreme v Kranju

od 11. - 20. X. 69

VSAK KUPEC sobne peči EMO sodeluje pri NAGRADNEM ŽREBANJU

Lanskoletni nagradenec IVAN OCEPEK iz Ljubljane je dvakrat zadovoljen.

Mogoče boste letos vi...

EMO 3
sobna peč na olje
3000-4000 kcal/h
z AET prižgalcem

EMO 5
sobna peč na olje
5000 kcal/h
z AET prižgalcem

EMO 8
sobna peč na olje
7500 kcal/h
z AET prižgalcem

KAMIN EMO 5
sobna peč na
premog 5000 kcal/h

1 nagrada RENAULT 16 TS
2-2€ nagrada POTOVANJE V TUNJINO za dve osebi
27-60 nagrada IZDELKI "EMO"
Žrebanje meseca decembra v Beogradu

OBLEGANJE Leningrada

Čeprav pa so vrgli Nemce nazaj, s tem še ni bilo konec obleganja. Sovražnik je stal še vedno na pragu in obstreljeval mesto. Za Leningrajčane se ni mnogo spremenilo. Tudi ob povišanih obrokov nisi mogel postati debel. Situacija se je izboljšala šele kasneje tistega leta, ko je začela prihajati pomoč iz Amerike. Surovo maslo in meso v dozah, jajca in mleko v prahu ter sladkor. Kljub temu pa je bilo mesto vedno v strahu, da se bo spet pretgala pot z zaledjem, ki jo je tvoril le ozek zemeljski pas, »smrtni koridor« imenovan. Najbližja nemška baterija je bila oddaljena borih 500 m. V februarju je srečno pripeljalo skozi ta koridor le 76 vlakov, marca komaj kaj več. Nemške granate so vedno znova rušile progo. V enajstih mesecih je sovražnik porušil progo nič manj kot tisoč dvestokrat. Kljub temu pa je leta 1943 prispejo v Leningrad 4.500.000 ton tovara.

Pa tudi mesto je zaradi obstreljevanja še vedno hudo trpelo. Najhuje je bilo konec julija in ves avgust. Pogosto zadeti trg pred fin-

skim kolodvorom so ljudje imenovali kar »dolino smrti«. Po cestah so bile nabite modro-bele table z napisi: »Meščani! Pri obstreljevanju je ta stran ceste posebno nevarna.« Točnost, s katero so nemški topovi zadevali, je dala slutiti, da so se v mesto priplazili opazovalci, ki so dajali baterijam točna navodila.

Druga in obenem zadnja ofenziva, ki naj bi osvobodila mesto, se je začela januarja 1944 — že davno so spoznali, da so Nemci najbolj občutljivi pozimi. General Govorov, ki je vodil ofenzivo, je bil artilerist. V eni uri je poslal v nemške jarke 104.000 granat, k temu pa je treba prišteti ogenj vzhodnomorske mornarice in trdnjarskih topov Kronstadta.

V Leningradu so takoj razumeli, kaj je posredi. V eksplozijah se je tresel zrak. Tri leta so čakali na to. Zemlja je bobnela, v zraku je tulilo. Dva tedna so se upirali Nemci. Nato pa se je 27. januarja nad pozlačeno konico poslopja admiralitete, nad mogočno kupolo Izakove katedrale in nad grajskim trgom prikazal krasen umet-

ni ogenj in salva iz 324 topov je oznanila Leningrajčanom, da je mesto spet svobodno. Po 880 dneh je bilo končano obleganje Leningrada, najdaljše, ki ga je kdaj doživelo moderno velemesto.

Krvni davek je bil strahoten. V zgodovini je le malo takih primerov. Okrog 716.000 Leningrajčanov je izgubilo dom, 526 šol in otroških zavetišč je bilo uničenih, 21 znanstvenih institutov med njimi botanični in zoološki, 100 muzejev in drugih javnih poslopij, 840 tovarn, 71 mostov — vso materialno škodo so cenili na 45 milijard rubljev.

Koliko ljudi je izgubilo življenje, se točno pač ne bo dalo nikoli ugotoviti. Pavlov je navedel številko 632.000, vendar je ta številka nedvomno za nekaj stotisočev prenizka. Po mnenju pesnika Mihajla Dudina je umrlo okrog 1.100.000 ljudi. Svoje podatke opira na število mrtvih, ki leže v skupnih grobovih na piskarevskem pokopališču — 800.000 in Serafinovem pokopališču 300.000. (Nekaj resnice je na trditvi pesnika Sergeja Davidova, ki pravi o piskarevskem pokopališču, da samo tam leži polovica leningrajskega prebivalstva). Po zanesljivih sovjetskih uradnih podatkih je za lakoto umrlo najmanj 1.000.000 ljudi. Če računamo k temu še izgube čet, število mrtvih naraste na 1.300.000 do 1.500.000, kar ni prav nič pretirano.

Konec

— Glej no, moja tajnica!

Gobarska trofeja

V ponedeljek zjutraj se je oglasila v našem uredništvu Marija Parte iz Zgornjega Jezerskega 19. S seboj je prinesla nenavadno in redko trofejo — kilogram in dvajset dekagramov težkega jurčka. Našla ga je v nedeljo popoldne, ko je v Mošnikovem gozdu na Robniku nabirala gobe. Marija se z gobarstvom ukvarja že deset let. Pravi, da se do sedaj iz gozda še

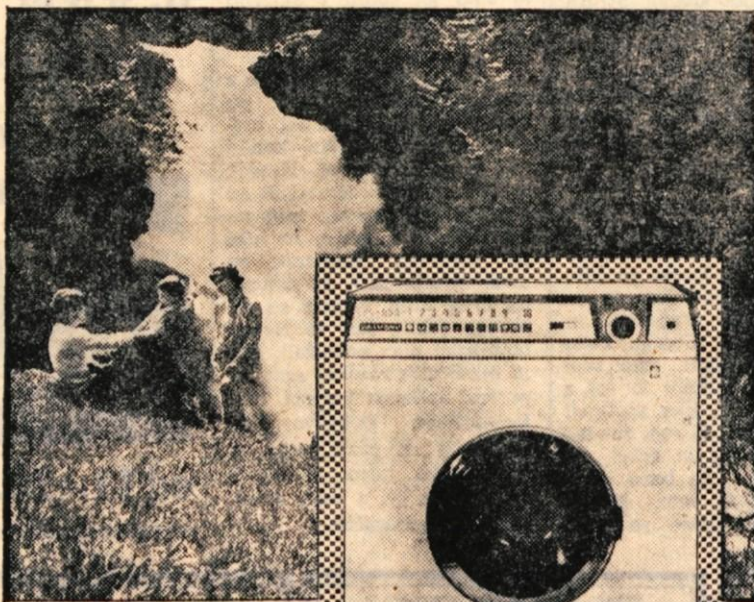
ni vrnila praznih rok. Tudi letos, ko nekateri ljudje trdijo, da je gob malo. Zato ni nič čudnega, da jih je letos vložila že prek 40 kilogramov! Gobe najde tudi sedaj, ko je zanje že skoraj premeraz. Zadnjič je srečala dve veliki »gobji« družini: v eni je bilo 17 jurčkov, v drugi pa 13. Res, priznati moramo: Marija ima nos za gobe!

J. K.

Se en rekord

Francu Šteru se je v ponedeljek popoldne v pravem pomenu besede nasmehnila gobarska sreča. V smledniškem gozdu med Tacnom in Smlednikom je našel gobana — rekorderja, ki tehta kar poldrugi kilogram. Vrednost te gobarske trofeje je še toliko večja, ker je goba popolnoma zdrava in ni niti malo črviva. Rekorder med gobarji, tako smo preimenovali Franca Štera iz Smlednika, pravi, da hodi po gobe za zabavo. Omenil je še, da doslej še ni nikoli našel tako velike gobe. (vg)

GORČIJE - GARANCIJA

PRIJATELJ, KI NE RAZOČARA
SUPERAVTOMAT
PS 653

10 programov misli in dela za vas
GORČIJE

TEHNIČNA IN OBLIKOVNA DOGNANOST - GARANCIJA TRAJNOSTI, VARČNOSTI IN ZANESLJIVOSTI

Kmečki turizem na valovih vaških lukenj in ob spremljavi ciganske glasbe

V uredništvo Glasa je prišla dopisnica: »Prosimo, oglasite se pri Zaleharju v Podhomu.« Več kot 14 dni sem odlašal, potem sem se pa le oglasil v Podhomu. Boljšega časa si nisem mogel izbrati, kajti prišel sem točno na malico. Tako se je naš pogovor začel z domačo salamo in sladkim moštom. Potem pa je stekla beseda o kmečkem turizmu. Glej zlomka, saj o tem pa res malo pišemo, sem pomislil in začel v beležnico pisati dejstva, ki mi jih je povedal Jakob Zalokar in njegova žena:

»Kmet sem bil in ostanem. Poslušam nasvete kmetijskih strokovnjakov, berem knjige in razmišljam o nadaljnjem razvoju svojega posestva. Nočem gospodariti po starem. Obdelovalne zemlje z gozdovi imam 22 ha. Ce-

lotno kmetijo sem preusmeril v živinorejo in turizem. Imam 17 glav govedi, nekaj teh v kooperaciji z zadrugo, bregih pa je deset glav. Vse njive so zasejane s krmili. Kupil sem kosilnico in obračalnik. To je dela na vasi. Pomislite, 150 voz sena pokositi, posušiti, spraviti v kozolet in nato domov na skedenj. Doma pomaga še 17-letni sin Andrej, hčerka Ivanka pa je kuharica v Garni hotelu na Bledu.

V vasi sem prvi kmet, ki se je začel ukvarjati s kmečkim turizmom. Pred petimi leti sem dobil turistični kredit. Uredil sem šest sob, v vsaki sobi pa sta dve postelji. Tudi sanitarije so sodobne in čiste. Pa ne mislite, da sem vse to naredil samo s turističnim kreditom. Preden sem dobil prve goste, sem prodal še dve kravi in tri

bike, potem je bil dom šele pripravljen sprejeti prve turiste. Prve goste smo dobili od turističnega društva Bled, potem pa so gosti sami dali dobro besedo znancem in so nas priporočili prijateljem, tako da imamo že več stalnih gostov.«

Tako je pripovedoval Jakob, jaz pa še vedno nisem vedel, kje ga žuli čevlji. Menda ni pisal uredništvu zato, da bi pisal samo o uspehih njegove kmetije in turistične usmeritve.

»Ali se turisti tudi hranijo pri vas?« sem želel vedeti.

»Gostu zaračunamo spanje in zajtrk. Večerjo in malico pa dobi gost samo po naročilu.«

Največ gostov je iz Holandije, zadnje čase pa prihajajo tudi Nemci. Nedvomni napredek kaže podatek, da so letos imeli pri Zaleharju 300 prenočitev. Gostje ostanejo od sedem do 14 dni. Včasih za rekreacijo primejo tudi za grablje in pomagajo pri košnji.

»Od gostov nismo dobili še nobene pritožbe, za novo leto pa od njih dobimo kupe novoletnih čestitk. Tudi mi jim pišemo. Za praznike potrošimo tudi po 10.000 starih dinarjet za poštnino,« je povedala Zaleharjeva gospodinja.

ČUDOVITE LUKNJE

Potem sva zasakala pogovor. »Cesto od železniške postaje Podhom do sredine vasi že tri leta ne popravlja noben cestar,« je povedal Jakob, »smo na meji dveh krajevnih skupnosti. Od vaškega korita naprej za pot skrbi krajevna skupnost Gorje za pot proti Bledu krajevna skupnost Bled, v sredini pa je del cestišča, ki ga nobena organizacija ne vzdržuje.«

Tako je pripovedoval Jakob in rad mu verjamem, da mu ni vseeno, kakšna je pot mimo njegove hiše. Povedal je naslednji primer: Nemški turist, ki je bil pri njemu v Podhomu na počitnicah, je z avtomobilom v Podhomu padel v tako globoko cestno luknjo, da si je na avtomobilu polomil vzmet. Avto je moral naložiti na tovornjak in ga odpeljati na blejski servis. Tam pa so ga samo zasolino popravili in gost je moral na servis v Beljak, da se je sploh lahko z avtomobilom vrnil domov. Neka turistka s Holandije pa je skrivila avtomobilsko tablico, tako globoko so luknje na cesti v Podhomu. Nehote sem se spomnil tuje turista, ki je tožil marijorsko občino, ker si je zaradi slabo vzdrževane ceste škodoval avtomobil.

CIGANSKA GLASBA

Seveda to ni tista, ki jo gledate na televiziji ali filmih. Ciganska glasba v Podhomu je brez harmonik, kitar in violin. Ta muzika se imenuje prosjačenje. Prosjačenje od zore do mraka, prosjačenje ob cesti, po hišah, povsod tam, kjer so ljudje, ki živijo od dela. V Podhomu je bilo letos več turistov brez avtomobilov. Od Bleda do Podhoma je dober kilometer hoda. Ob tej poti pa so nastanjeni v dveh vagonih cigani. Mimoidoče turiste ustavljajo in prosijo miloščine.

»Čudno, da imate ob tako lepem Bledu cigansko naselje,« se čudijo Holandci, ki pravijo, da so tudi na Holandskem cigani, a so v nasejlih proč od pomembnih turističnih središč.

Zvečer pa si turisti mimo ciganskega tabora skoraj ne upajo z Bleda v Podhom.

In dokler bo še naprej pozabljeni del cestišča s čudovitimi cestnimi luknjicami in dokler bo turistom pela ciganska pesem prosjačenja, bo geslo: Razvijajmo kmečki turizem le aktivistična parola.

In vesel sem bil, da me je Zalehar povabil v Podhom, da to javno povem.

J. V.

Razcestja

MIHA KLINAR
(MESTA, CESTE
IN RAZCESTJA)

IV. DEL

41

»Ne mudi se ti še.«

»Moram!«

»Potem počakaj vsaj toliko, da ti naprežem.« Rozika in nono odhajata, Slavko pa razmišlja, kako bi se odstranil iz hiše in stopil k učitelju Grjupu, da bi ga pregovoril, naj bi napisal prošnjo v imenu Borjane in drugih okoliških vasi, prošnjo, ki bi jo potem podpisali vsi prebivalci.

»K učitelju bi šel. Spričevalo bi mu nesel pokazat,« pravi.

»Za božjo voljo, zdaj bo hiša zopet prazna,« vzdihne nona in misli na Roziko, ki se odpravljala, pa tudi na Slavka, ki bi rad že šel ven, čeprav je komaj prišel. »Samo trije meseci so minili, odkar je šel v šole, pa je že pameten kakor odrasel. Spremenil se je fant. Spremenil,« razmišlja, vendar Slavku ne brani, da bi šel pozdravit učitelja.

Toda učitelja ni doma in Slavko se vrača. Na pragu še vedno stoji nono in gleda za vprago, za Roziko.

»Užaljena je bila. Užaljena,« mrmra, potem pa zagleda Slavka.

»Pri učitelju sem bil. Pa ga ni. Nono, kaj ko bi protest proti držanju naših v ujetništvu napisala midva,« ga pogleda naravnost v oči.

»Midva? Jaz bi take stvari ne spravil nikoli skupaj.«

»Bom pa jaz.«

»Prenevarno je.«

»Pa se menda ne bojiš Italijanov?«

»Bojim ali ne, to je moja stvar. Mislim naprej. In mislim nate in na tvojo mamo. Če Italijani ostanejo in zvedo, da smo se potegovali za Srbe...«

»Ne za Srbe, za nas Slovence!«

»Mislim, za drugo državo.«

»To je naša država!« ga popravi Slavko.

»Nobena država ni naša.«

»Nobena? Kaj pa govoriš, nono?«

»Resnico.«

Slavko ga ne razume.

»Cigava je država, o tem lahko govore samo kralji in vladarji, ne pa podložniki. Tisti, ki vladajo, si jo laste... Mi moramo misliti nase, kako se bomo pretolkli skozi življenje. In pretolčeš se lažje, če jemlješ stvari, kakršne so...«

Slavku novone besede niso prav nič všeč.

»Pomislil samo to fant! Če ostanejo pri nas Italijani in če bi jim mi sedaj nasprotovali in se potegovali za drugo državo, potem bi mami vzeli trgovinico, meni pa zidarsko obrt. Kako bi potem živeli? In kako bi se potem ti šolal?«

Taka vprašanja mučijo nona.

»Pa misliš, nono, da je to vse. Misliš, da bi bili potem srečni?«

Srečni ali nesrečni? Lahko bi živeli,« pravi nono s spoznanjem človeka, ki ve, kako malo lahko človek odloča o usodi, namenjeni ljudem od spodaj. Bič lahko pada po vseh v čredi, a najbolj po tistih konjih, ki mislijo, da se lahko postavijo po robu zapovednikom.

»Lahko bi živeli?« ponovi Slavko, razočaran nad dedovimi besedami. »Pa misliš, da je tako življenje še življenje?«

»Drugega ni. Vsaj zame in za mamo ne. Tvoje bo morda drugačno. Drugače boš živel. Midva z mamo pa se usodi ne moreva postavljati po robu.«

»Tudi vidva se morata! Mi vsi se moramo! Mama prav gotovo misli drugače,« je Slavko prepričan. »Nisem mislil, da si tako plašljiv,« se Slavko zdrzne in ugizne v jezik, ker se boji, da je nona užalil.

Toda nono mu ne zameri. Preveč rad ima svojega vnuka.

»V hišo stopiva! Mraz je. Takega mraza pri nas še ni bilo nikoli.«

V hiši pa je molk.

»Bi mi pomagal postaviti jaslice?«

»Jaslice?« pogleda Slavko nono, kakor da ni rekla teh besed njemu.

»Seveda. Jutri bo vendar sveti večer.«

»No, prav! Pa jih postaviva!«

»Tudi takrat pred vojno smo postavili jaslice; se še spominjaš?«

Slavko se ne spominja.

»Za polovico manjši si bil.«

»To pa že ne. V prvi razred sem hodil. V Trstu. Spominjam se, da sem bil za božič tu. Le jaslic se ne spominjam. Vsi smo bili: mama, tata...« Slavku zastane glas.

»Ja, tudi tvoj tata,« ponovi nona, obenem pa odmakne pogled v strahu, da bi Slavko ne vprašal po očetu.

Toda Slavko je nosil to vprašanje v sebi že iz Idrije, le da je potem nanj pozabil, čeprav je hotel mamo vprašati tudi o tem. Zato vpraša sedaj nono.

»Pa mama že ve kaj o njem? Se je že vrnil iz ujetništva?«

»Mislim, da se je že,« se izogiba nona odgovoru.

»Torej se je že vrnil! O, vedel sem,« vzklikne Slavko.

Noni je žal, ker ga je spomnila na zadnji božič.

»Je že pisal? Mu je mama že pisala?« vprašuje Slavko.

»Ni še pisal,« mora nona povedati resnico.

»Se ni? Pa mama?«

»Mislim,« izjeclja nona. »Mislim, da mu je,« se zlaže.

Zdaj Slavko ne more več strpeti pri noni. Samo skozi okno pogleda. In ko vidi, da ni v mraku pred trgovino nobenega človeka več, zapusti sobo in stopi ven.

Toda vrata in trgovino so zaklenjena. Izložbica je zavešana z vojaškim šotorom. Tudi tema je že znotraj.

»Kaj ni mame?«

Slavko tišči obraz k zavešeni izložbici.

»Le kam je šla?«

Tedaj pa v bregu pod hišo zaškriplje sneg pod koraki.

»Mama?« se obrne Slavko.

Da, mama je.

»Mama,« vzklikne Slavko.

»Le kaj delaš na mrazu?«

»K tebi sem hotel. Nona mi je povedala, da se je tata vrnil.«

»Vrnil? Kdo?« se zdrzne Štefi.

»Tata.«

Lojze Zupanc:

Lovske strasti zares nimam. Toda med lovce sem zašel nekako iz radovednosti, kakšen užitek nudi ta šport. O nedeljskih lovcih ste menda že slišali mnogo zabavnih dovtipov. Tovrstni kalini so prihajali vsako soboto popoldne tudi v našo vas. Nikomur niso bili v napotje, nasprotno, vsi vaški dedci so se v soboto zvečer zbrali pri krčmarju Severčku, kjer so nedeljski lovci pridno zalivali suha grla in gradili načrte za jutrišnji pogon na zajčke. Po nekakšem načrtu so si delili mesta in zasede v gozdu za našo vasjo in pripovedovali resnične in izmišljene lovske zgodbe, da je bil vsak sobotni večer v pravem pomenu besede — zabavni večer. V vasi ni bilo gledališča, kina, o televiziji takrat ni bilo ne duha ne sluha, lovci pa so poskrbeli, da je bil v vasi vsako soboto in nedeljo — cirkus.

Kdo so bili ti nedeljski lovci? Mestni gospodiči v polikanih zelenih hlačah, v zelenih in s portami okrašenih suknjicah, z novimi lovsškimi klobuki, okrašenimi s pisanimi peresi, značkami in kozjimi bradami... Edina prava lovca med njimi sta bila samo moj oče in stari Danči.

Danči ni bil lovski gizdalin. Hlači ni imel nikoli zlikanih, na glavi pa je nosil star, zamaščen in preluknjan klobuk. Toda oči je imel bistre in pri streljanju mirno, zanesljivo roko... Redkokdaj je streljal, toda kar je enkrat vzel na muho, je bilo za gozdne radosti izgubljeno. Govoril je malo, toda kar je povedal, je bilo vredno poslušati.

S tem seveda še nočem reči, da Danči ni znal lagati! Lagal je prav tako ko ostali nedeljski lovci, ki so bili vselej v okrasek njegovi častitljivi osebi. Vsak pravi lovec laže. To mu je tako rekoč v krvi. Laž mu je potrebna ko zanesljiva puška in suh, brezdimen smodnik. Toda Danči je lagal samo takrat, kadar je pred radovednega poslušalca razgrinjal svoje lovske doživljaje — drugače se laž ni izvalila iz njegovih ust.

Lagal je z nekim posebnim notranjim prepričanjem. Opljen je bil z bogato domišljijo in še z bogatejšimi doživljaji. Kar je pripovedoval, je konec koncev verjel samemu sebi, dasi je lovske laži zajemal z darcljivo roko iz lovske torbe.

Dolgo sem mu vse verjel. Preveč sem ga cenil, da bi pomislil, kako laže. Sam ne vem, zakaj sem mu verjel, ko mi je nekega dne z resnim obrazom pripovedoval da je sedel v gozdu ob skali, poraščeni z mahom, ko je prisledil k njemu zajec, pogledal v cev njegove puške, kihnul in odsakljal.

»Zelen mah na skali, ze-

Lovec

lena obleka, vse zeleno, sedel sem mirno ko okamenel puško sem držal čez koleno, pa je priskakljal prav do mene in potisnil smrček v puškino cev. Ojej, lahko bi ga bil pograbil z roko za ušesa, če bi hotel...»

Danči je menda ustrelil največjega kozla v življenju takrat, ko me je pregovoril, da sem se uvrstil med lovce. Moj oče je že prej poskušal, da bi me navdušil za lov, pa mu ni uspelo. Sam je bil navdušen lovec in ko sem zagodrnjal, da divjad ne bom streljal, je vzdihnil: »Le kje si se vzela! Niti kapljice moje krvi ni v tebi!«

Stari Danči pa je udaril na druge strune. Lepega nedeljskega popoldneva je prisopihal k meni domov in pričel: »Zdaj pa brez šale, Lojč! Če zdajle ne greš z menoj pod Zabukovje, nisi vreden, da te zemlja nosi! Onstran Zabukovja sem iztaknil kapitalnega srnjaka. Rogovje — prava pozlačena kronal Neumen je ko pobič. Davi bi ga bil lahko položil. Samo dvakrat sem zapiskal, pa je že pridirjal. Nisem ga ustrelil. Tebi sem ga namenil. Z mojo puško ga boš utrnul. Pojdi, greval!«

Nisem ga mogel užaliti. Mistil sem si, koliko samopremagovanja je moralo biti v njem tisti trenutek, ko je držal puško ob licu in prst na petelinu, pa si je premislil v hipu, ko bi moral položiti »princa s pozlačenim rogovjem«. Spomnil se je name in prihranil srnjaka za moj odstrel. Če lovec stori kaj takega, je to dejanje vredno več kot tovarištvo.

Zabukovje je bilo mirno. Ptice so spale, prilepljene ob veje košatih dreves. Visoko pod nebom se je na svojih širokih krilih vozila kanja in oprezovala v tihoto neprodinena gozda. Ta dan je avgustovo sonce žgalo bolj ko druge dneve in se počasi, počasi vozilo proti goram, kjer je imelo za belimi oblaki skrit svoj zlati grad... Globoko v gozdu se je oglašal jereb. Razkreljuten je ošabno vozil kočijo ter zanositno podrseval proti ljubici, katero je ljubosumno skrival v nizkem borovničevju.

Iznemada je stari Danči obstal. Mala jasiča sredi gozda se je odprla najinim očem. Oslinil je prst in ga dvignil v zrak — iskal je smer rahlemu vetriču in po njej uravnaval najino zaklonišče pod staro, košato bukvijo. »Da mu ne prideva prezgodaj v nos,« je potihem zamrmral. »Dobro se usedi in puško imej pripravljeno!« mi je zašepetal na uho, se usedel pokraj mene, izvlekel iz žepa piščalko ter zašepetal: »Ni vrag, da bi ne prišel na moj klic. Od te strani se ga nadejam.« S prstom mi je pokazal proti visokim skalam, nekakšni previsni steni v ozadju poseke.

Potem je bilo vsega razgovora konec. Le kdaj pa kdaj sem mu pogledal v žive sive oči, ki so mu bliskale pod košatimi obrvmi. Od časa do časa je tiho, komaj slišno zapivkal na piščalko.

Ptice, ki so prespale prvi opoldanski čas, so se prebudile in se spreletavale po tistem gozdu. Gozdni jereb se je v notranjosti gozda preplašil in glasno frfotajoč sedel v najino bližino na vejo vitke smreke ter se mirno razgledoval. Ko naju je zagledal je šumno odletel...

Rahlo, tiho je veter vel skozi gozd. Nad dolino je zrak trepetal od vročine. Zvečer bodo tamkaj megleni zastori, za katerimi bodo vodne vile v svitu mesečine zarajale svoj ples, povodni mož pa jim bo pisal na svirel, kot zdaj piska Danči da bi privabil srnjaka.

Čez čas je pogledal na uro in nejevoljno zmajal z glavo. Čudno se mu je zdelo, zakaj srnjaka ni, saj je vedel, da se še ni odprskal. Se enkrat je dvignil poščalko k ustnicam in še otožneje ko prej zavekal...

Tedajci je izza grmovja na nasprotnem robu poseke prikomastil srnjak. Ustavil se je pod previsno skalo ter jezno kopal s prednjimi nogami, da je prhka gozdana črnica brizgala okoli njegovih vitkih nog. Nemirno se je razgledoval in s pogledom iskal samico... Siroமாக ni slutil, da je stari Danči vokal s svojo piščalko, posnemajoč srnjin glas...

Srnjak je bil prekrasen. Takšnega še nisem videl svoj živ dan. Zijal sem vanj in v njegovo prelestno rogovje ter pozabil, da držim puško na kolenih. Sedel sem tamkaj, skrit za deblo košate bukke in obžaloval, zakaj nisem vzel s seboj fotografskega aparata. Tako bi ždel tamkaj, opajajoč se ob redki slika tajinstvenega gozda, če bi me stari Danči od zadaj ne sunil narahlo v hrbet, češ: Streljaj, človek božji in ne zijaj ko v deveto čudo!

Prečudna lovska strast. Nikoli prej nisem mogel razumeti, kaj imajo lovci od tega, da pobijajo mirne gozdne živali. Zdaj, ko sem držal v rokah lovsko puško tudi sam, sem končno le spoznal, da zares nimam v sebi niti kapljice očetove krvi. Nepoznan drget me je spreletel po vsem telesu, na temenu sem začutil neprijeten pritisk krvi, na silo sem se premagal, da sem se vsaj za trenutek umiril, dvignil sem puško k licu in — sprožil. Divji tresk je preglušil sveđano tišino zabukovškega gozda. Srnjak je odskočil in odnesel zdravo kožo.

Stari Danči je vstal izza mojega hrbta in žalostno zatajnal: »Zgrešil...«

Meni pa so se od veselja pričele tresti roke. Bil sem vesel, kakor da sem sam ušel smrti.

In nikoli več nisem prijel za lovsko puško.

Roparski zaklad

JULIUS
MADER

42

Več jeklenih ploskev za stabilizacijo naj bi preprečilo njihovo prevračanje med letom. Vitka oblika je zmanjševala zračni upor in pripomogla k večji hitrosti in dometu. S pomočjo posebnih vžigalnikov bi dosegli večjo prebojno moč pri betonskih in skalnatih stenah ter povečali uničevalni učinek drobcev. Ti mornariški izstrelki so bili izdelani na podlagi raziskav inženirja Gessnerja pri Röchling-Eisen-Stahlwerke v Völklingen/Saar. Proti koncu vojne je poizkušala mornarica opremiti te izstrelke s še bolj učinkovitim eksplozivom in z raketnim pogonom. Te načrte so čuvali v taki tajnosti, da so še leta 1963 bili za razne tuje izvedence prava uganka.

Pod črno gladino Topliškega jezera so neutrudljivi mornariški tehničarji izstreljevali poizkusna torpeda proti skalam Mrtvega pogorja. Tu je nastal torpedo T 5, imenovan zaünkonig, ki je s pomočjo posebne magnetsko akustične naprave sam sledil zvokom ladijskega vijaka in zadel ladjo. Tudi večina drugih torpedov iz tako imenovane »ptičje serije« izvirajo iz tega kraja ob Mrtvem morju: zaünkonig 2 in 3, lerche 2, geier 1, 2 in 3, fasan in pfau in še bolj rafinirane vrste npr. steinfisch, goldfisch in steinwal.

Nadalje so preizkušali na Topliškem jezeru še žepne podmornice, ki so jih v naglici izdelali, da bi motili anglo-ameriške oskrbovalne linije v obalnih vodah. Tako so švigala tu dvojna torpeda s posadko vrste hai in delphin, kakor tudi podmornice z enim človekom vrste biber, molch in hecht. Največjo stopnjo nujnosti pa je Skorzeny, ki mu je Hitler zapupal razvoj »čudežnega orožja«, pripisoval izdelavi raket, ki bi jih izstreljevali iz podmornic na New York in druga ameriška obalna mesta.

Že zdavnaj je vodstvo SS položilo svoje roke na raziskave ob Topliškem jezeru. Kaltenbrunnerjeva desna roka SS-sturmbannführer Höttl je o tem izpovedal: »O Topliškem jezeru ni takrat nihče ničesar vedel, razen mornariške raziskovalne ustanove, ki so jo preselili iz Kiela, in ki je delala ob Topliškem jezeru obsežne poizkuse za daljšo dobo. Njihovo glavno delo je bil razvoj vseh vrst podvodnih raket. Te projekte so zelo resno pripravljali. Spominjam se, da je bil SS-obersturmführer Otto Skorzeny trdno prepričan, da bo nekoč s tem orožjem obstreljeval New York. To zveni danes nekoliko nenavadno, vendar je Skorzeny mislil resno. Nekoč je govoril o tem, mi pa smo mu v tovariškem krogu pritrjevali, češ da je že neka radijska igra Orsona Wellesa o prihodu Marsovcev v Ameriko povzročila med prebivalstvom paniko. Skorzeny pa je odvrnil: »Kaj se bo šele zgodilo, če bo samo nekaj takih raket tresčilo na Manhattan... Pokazali bomo, da še nismo na koncu.«

Kovnica »čudežnega orožja« ob Topliškem jezeru je bila proti pomladi leta 1945 prava posebnost. Se nepopolne podvodne rakete, s katerimi so vodje SS še resno računali niso imele za drugo svetovno vojno že zdavnaj nobenega praktičnega pomena več. Saj jih ni bilo več mogoče množično izdelovati, niti niso imeli v svojem alpskem skrivališču nobenega dostopa do morja.

Napor, s katerim so kljub bližnji kapitulaciji delali na teh projektih, ni bil samo plod fanatizma nekaterih nepoboljšljivih strategov vztrajanja temveč naj bi ustvaril podlago za poznejše maščevanje nad zmagovalci druge svetovne vojne.

Pri tem so poleg razvoja raketnega orožja posvetili posebno pozornost surovinam za atomsko bombo, s katerimi so že razpolagali. V bližini raziskovalnega centra v Heigerlochu v južni Nemčiji so na primer skrili posode s težko vodo in uranovim oksidom. Se le po večdnevnem zasliševanju prijateljev jedrskih fizikov je uspelo Američanom konec aprila pobrati iz kleti nekega starega mlina v bližini Heigerlocha nekaj malega težke vode in jo hitro prepeljati prek Pariza v Ameriko. Na neki njivi za tem majhnim mestecem južne Nemčije so našli v posebej zato opremljenem oddelku okrog ene in pol tone majhnih kock kovinskega urana. Tudi v tem primeru so Američani kmalu spoznali, da so to le borni ostanki, ki jih ni bilo več mogoče pravočasno spraviti v varnejša skrivališča, ali poslati v Španijo ali Argentino. Ves uran je izviral iz tovarn Degusse.

Končno je dobila mornariška raziskovalna organizacija od SS in vojske povelje, naj skrije vse svoje načrte orožja okoli najbližjega naravnega skrivališča — Topliškega jezera. Enako naj bi začasno poskrili svoje izdelke tudi drugi razvojni centri za orožje, ki so se bili umaknili na to alpsko področje. Tako so se vrstili strogo zastraženi transporti v ta, z bodečo žico obdan rezervat. Na tem begu se je vodja znanstvenega oddelka pri nemškem vrhovnem poveljstvu in Hitlerjev pooblaščenec za razstreliva generalmajor prof. dr. Erich Schumann s svojem pratežem vred izmuznil oddelku »Alsos« ameriške obveščevalne službe, ki je lovila nemške fizike, ki so delali pri izdelavi atomske bombe.

Misli 20 štirinajstletnikov

Paberki iz nalog, ki so jih napisali udeleženci seminarja za vodstva mladinskih organizacij na osemletkah

Pretekli teden je bil na Joštu nad Kranjem seminar za vodstva mladinskih organizacij na osnovnih šolah kranjske občine. Ob koncu so udeleženci pisali kratko nalogo z naslovom: **Kako bi vodil sestanek mladinske organizacije ali razredne skupnosti?** O načinu vodenja sestanka je bilo napisanega najmanj. Obširnejše in zanimivejše je njihovo pisanje o problemih na njihovih osnovnih šolah, kate-re bi vnesli v dneveni red, o načinu, kako bi jih razložili in poskusih za njihovo rešitev. Na sestankih bi učenci, člani mladinske organizacije, najraje govorili o ocenjevanju znanja, kaznovanju, vedenju, učnem uspehu in kajenju na šoli in zunaj nje.

Zanimiv je način, kako bi mladinci sklicali sestanek razreda. Večina meni, da je najbolje, če se učence obvesti z vabilom ali ustno. Na sestanku bi povabili tudi razrednika ali kakega drugega člana učiteljskega zbora. Neka udeleženka seminarja pa bi to storila drugače: »Sestanek bi sklicala brez vednosti razrednika. Šele potem, ko bi se sošolci med seboj pomenili in odločili, bi seznanili tudi nje-ga. Vendar to na naši šoli ni mogoče, ker se z razrednico ne razumemo najbolje, saj pravi, da smo pre malo resni. Na koncu sestanka bi izvolili učence, ki bi bili odgovorni za izpolnjevanje posameznih sklepov.« To dekle je še zapisalo, da učitelj, vodja pev-skega zbora, nenehno grozi ti-

stim, ki ne hodijo na pev-ske vaje, da jim bo znižal oceno iz petja. Če mu kdo oporeka, ga natepe!

Mladinci so se razpisali o nevarnem širjenju kajenja na osnovnih šolah. Predlagali so, kako bi to preprečili. Prvi je o kajenju zapisal tole: »V šoli je vedno več učencev, ki ka-dijo. V VII.d razredu so usta-novili kadilno društvo. Vsak dan eden od članov prinese škatlico cigaret. Misim, da bi kajenje lahko preprečili, če bi ravnateljica večkrat pogledala okoli šole.« Druga mladinka pa piše: »Kajenje na šoli je strogo prepovedano. Tistim, ki to delajo, bi morali dati ustne ali pisne opomine.« Tretji fant bi takole skušal prepričati svoje sošolce-kadil-ce, naj to navado opustijo: »Tovariši! Mislim, da se je ka-jenje na šoli zelo razpaslo. Nekateri so tako predrzni, da kadijo v šolskih straniščih in kletih. Profesorji so zelo bes-ni, ker spravljamo šolo v slab-o luč. Pridejo starši in se včasih sprejo z učitelji, čes, zakaj jim pustijo kaditi. Naj-večkrat poreko: doma jih mi kontroliramo, v šoli boste pa že vi skrbeli za red!... Premislite o tem, fantje!« Nekdo pa meni, da bi morali kadilce obravnavati na sestankih raz-redne skupnosti.

O ocenjevanju znanja me-nijo, da bi moralo biti veliko bolj javno. Neki udeleženec seminarja bi to vprašanje na razrednem sestanku obdelal takole: »Na sestanek bi pova-bil razrednika. Najprej bi

našel profesorje, ki taj-no ocenjujejo in zahte-val, da učitelj oceno po-ve in jo objasni. To bi dobro vplivalo na učenje. Vsi učenci bi seveda morali na sestanku zagovarjati enako mnenje. Tako bi profesorja prepričali in v enakopravnem razgovoru zmagali.« Drugi ga dopolnjuje: »Učenci ne vemo, da lahko sodelujemo na re-dovalnih konferencah. To je napaka učiteljskega zbora, ker nam tega niso povedali. Naši predstavniki bi na teh konferencah lahko s svojim mnenjem vplivali na pravič-njše ocene, posebno iz vede-nja. To bi morali biti pridni in resni učenci.«

Boleča in zlahka ranljiva točka mladine, ne samo osnovnošolske, je kaznovanje. Kazen mora biti, in sicer vzgojna, pravi pregovor. Ka-tera kazen je resnično vzgoj-na? Ali palica, ukor, opomin, beseda? Učenec osmega razre-da neke kranjske osemletke ima naslednje mnenje: »Uče-ci bi sestavili disciplinsko ko-misijo, ki bi odločala o daja-nju ukorov. Ni pravilno, da jih daje učitelj sam, brez po-sveta z učenci. Če je kdo res kriv, naj ga dobi, če ni, bi posredovala komi-sija, ki bi skupno z razrednikom razčistila pri-mer.« Drugi meni takole: »Ne-kateri učenci dobivajo po kri-vice ukore. Profesorji njho-vim trditvam ne verjamejo, čeprav imajo učenci priče'. Učenci so užaljeni. Zgodi se, da pismeni ukor raztrgajo, učitelj pa mu ne more prav-nič, ker sam dobro ve, da je bil krivičen.« (!) In nadaljuje: »Disciplina mora biti, če se vse podre. Toda, na naši šoli se nihče tega ne drži, pa če bi mu to misel s kladivom v glavo zabijal.«

Tudi o učnem uspehu so se razpisali. Pravijo, da bi bil veliko boljši, če bi boljši učenci pomagali slabšim. Pri-tožujejo se nad nekaterimi učitelji, ki razlagajo nerazum-ljivo, kar tudi vpliva na učen-čevo znanje.

To je nekaj misli učencev letošnjih osmih razredov. Pre-proste in nedokončane so, a ne prazne. V njih se skriva veliko takega, s čimer se sre-čuje današnja osemletka.

J. Košnjek

Kakšna je bila moja počitniška praksa?

Šolski pouk in počitniška praksa se dopolnjujeta

Med počitnicami počenja šolska mladina različne stvari. Zabava se, kopa, hodi na izlete in podobno, posamezniki pa se tudi začasno zapo-slijo v tovarnah, da bi kaj zaslužili. Knjige, zvezki in šolski pribor precej stanejo, zato je med počitnicami pri-služeni dinar velika pomoč očetov: ali mamni denarnici.

Precejšnjemu delu dijaške mladine prinašajo počitnice tudi obveznosti; počitniško praktično delo v delovnih organizacijah, kjer na delovnem mestu preizkušajo v šoli pridobljeno znanje, le-tega pa na drugi strani obogatijo s praktičnimi izkušnjami. Za dijakinje in dijake Srednje ekonomske šole je triteden-ska počitniška praksa obvez-na in je določena s posebnim delovnim programom, katerega predpiše šola glede na letnik, ki ga bo dijak ali dijakinja v novem šolskem letu vpisala. Odhajajo v različne delovne organizacije in se tam spoznavajo s poslo-vanjem podjetja, z nabavo, prodajanjem blaga, obraču-nom osebnih dohodkov, izvoz-om itd. Pri tem se navajajo na kolektivno delo in prevze-majo nase breme odgovornosti za naloženo delo, kar vedno ni lahko. Podjetja jim za opravljeno prakso tudi nekaj plačajo, vendar to ni najvažnejše. Pomembnejše je spoznavanje proizvodnega procesa in soočenje teorije, pridobljene v šolskih klopek s praktičnim delom.

Obiskali smo tretji razred Srednje ekonomske šole v Kranju. V učilnici so bila sa-ma dekleta, le v zadnji klopi smo opazili fanta, enega red-kih na tej šoli, saj jo obisku-jejo večinoma dekleta. Zani-malo nas je njihovo mnenje o letos opravljeni počitniški praksi.

● Anica Korenčan: »Med počitnicami sem bila tri ted-ne na obvezni praksi v Tek-stilindusu. Osem ur dnevno sem delala v komercialnem sektorju. Prepisovala sem po-membnejše listine, tipkala, v skladišču pa sem knjižila blago. Zdi se mi, da so mi zaupali pre malo odgovornosti.

delo. Kljub temu mi bo praksa koristila pri šolskem pouku, saj sem pobilže spoz-nala tisto, kar smo se in se bomo v šoli učili.«

● Zvonka Fojkar: »Na praksi sem bila v Kmetijsko živilskem kombinatu. Spre-je-li so me zelo lepo in mi vsa-ko nejasnost razložili. Kar dobro so me zaposlili, zato sem lahko spoznala, kaj nas čaka po končani šoli na de-lovnem mestu. Delala sem en mesec. Nagradili so me kar dobro, saj sem prejela 450 dinarjev. Porabila sem jih za potovanje s kranjsko mla-dinsko kolonijo v La Clotat.«

● Brane Remic: S prakso nisem preveč zadovoljen. Tri tedne sem preživel v Planiki. V skladišču sem premetaval usnje, na mestu, kjer bi po programu moral delati, to je v komercialni službi, sem bil bolj malo.«

● Nada Rozman: »Moja počitniška praksa v tržiški tovarni Peko je bila po mo-jem mnenju dobra. Predstav-niki so se potrudili, da so mi pokazali in povedali čim več. To je prav, vendar mi-slim, da je bil program prak-se vseeno preobsežen. Za tri-tedensko delo nisem dobila plačila in le malo upanja imam, da ga bom.«

● Jadviga Golež: »Na ob-vezni počitniški praksi sem bila v Iskri. Delala sem sa-mo v nabavnem oddelku, medtem ko me v skladišče niso poslali, čeprav je to za-hteval program. Tisti, ki so bili v podjetju odgovorni za mojo prakso, so se potrudili in mi povedali veliko novega, kar mi bo pomagalo pri šol-skem pouku. To je vsekakor dobra plat počitniške prakse. Za tri tedne dela sem prejela 270 dinarjev nagrade.«

To je nekaj skopih vtisov o počitniški praksi. Povedali so jih dijaki Srednje eko-nomske šole. V kratkih beseda-h so orisali ves njen smisel. In tudi dejstvo, da prak-sa ni nekaj postranskega, od-večnega, ampak resna pripra-va na trenutek, ko bo treba za-esti redna delovna mesta in pre-zeti nase odgovorno-

J. Košnjek

SKUPNI REKLAMNI PROGRAM

SRP

ZANJE USPEHE

UČINKOVITA IN NAJCENEJŠA SKUPNA REKLAMA V PETIH ČASOPISIH IN DESETIH LOKALNIH RADIJSKIH POSTAJAH

GOSPODARSKE ORGANIZACIJE NAROČAJTE REKLAMNE STORITVE PRI ZDRUŽENJU POKRAJINSKIH ČASNIKOV IN LOKALNIH RADIJSKIH POSTAJ SRS CELJE, GREGORČICEVA 5 - TEL. 20-09

SRP SRP

TRGOVSKO PODJETJE VELETEKSTIL LJUBLJANA, POSLOVALNICA TRŽIČ

V svoji novi poslovalnici v Trziču imamo na zalogi VELIKO IZBIRO ZA OPREMO STANOVANJ: preproge, zavese, volnene in prešite odeje ter vseh vrst posteljnega perila.

ZA ZIMO imamo že vetrovke za otroke od starosti enega leta naprej kakor tudi za odrasle veliko izbiro jesenskih in zimskih plaščev.

ZA NAKUP BLAGA

v naši trgovini lahko dobite

PETMESEČNI KREDIT

BREZ OBRESTI IN POROKOV TUDI OB SOBOTAH OD OD 7.30 do 18.30.

PRIPOROČA SE KOLEKTIV POSLOVALNICE VELETEKSTIL V TRZIČU

TRGOVINA JE ODPRTA

VSAK DAN

Ne bo več doma oskrbovancev

Pred nedavnim so v Trziču razpravljali tudi o usodi doma oskrbovancev v Trziču. Na seji občinske skupščine so namreč odborniki po temeljiti razpravi sklenili, da

v obdobju osmih mesecev premeste sedanje oskrbovance v druge domove in da dom oskrbovancev v Trziču ukinejo oziroma ga prodajo. K takšnemu sklepu je odbor-

nike vodilo tudi poročilo komisije za pregled domov SRS za stare, ki si je trziški dom oskrbovancev ogledala lani.

Stavbo, v kateri je dom oskrbovancev, so zgradili pred 53 leti. Po poročilu omenjene komisije je zmogljivost doma majhna — 30 postelj, poleg tega je dom tipična počezelska ubožnica, ki je neprimerna tudi zaradi tega, ker je v neposredni bližini industrijsko razvitega Trziča in bi morala biti namenjena predvsem oskrbi upokojencev. Osemdeset odstotkov oskrbovancev je starih več kot 65 let, prevladujejo pa ženske. Po mnenju omenjene komisije je tudi lokacija doma neprimerna, ker je dom na samem in na strmih pobočju brez prave dovozne ceste. Poleg tega v domu ne ustrezajo sanitarije, ki so precej pod predpisanimi. Zato bi morala trziška občina dobiti nov dom, saj sedanji pod takšnimi pogoji lahko obstoja le zaradi prizadevnosti upravnika, ki zna poprijeti za vsako delo. Seveda so se odborniki pri razpravi o položaju doma oskrbovancev vprašali, kako zagotoviti sredstva za novo gradnjo in ali ne bo morda oskrbni dan v domu previsok zaradi premajhne zmogljivosti in velike režije. Zato je svet za socialno varstvo in zdravstvo predlagal občinski skupščini tri možne rešitve položaja doma oskrbovancev: preureditev obstoječega doma, novo gradnjo ali oddajo oskrbovancev v druge domove. Odborniki trziške občinske skupščine so se zaradi pomanjkanja sredstev, pa tudi zaradi dejstva, da bi bil dom ekonomičen le, če bi imel najmanj 60 postelj, odločili, da bodo trziške oskrbovance premestili v druge podobne domove. Sedanji dom pa bodo prodali in del teh sredstev namenili za sofinanciranje doma v okviru gorenske regije, s čimer bi si tudi za stalno zagotovili nekaj mest.

V. G.

3035 motornih vozil v kamniški občini

V kamniški občini je po podatkih občinske skupščine registriranih 3035 motornih vozil in ima tako vsak sedmi Kamničan svoje motorno vozilo. Kamniška občina ima s svojimi 21.865 prebivalci skoraj 1400 osebnih vozil in vsaka četrta kamniška družina se že vozi s svojim osebnim avtomobilom. Vozniška dovoljenja A in B kategorije ima 3637 kamniških občanov.

G. B.

vg

Krajevni praznik na Senturski gori

Prebivalci krajevne skupnosti Senturska gora in iz okoliških krajev se že nekaj dni pripravljajo na praznovanje krajevnega praznika. Osrednja slovesnost bo v nedeljo, 12. oktobra, pred spominsko ploščo pred Dobovškovo hišo v Sidražu. Krajevni praznik praznujejo v spomin na noč od 3. na 4. oktober 1944, ko so zaradi izdaje domobranca iz cerkljanske postojanke napadli Dobovškovo hišo. Takrat so se v hiši zadrževali kurirji postaje G-12. Med napadom je bil hudo ranjen Goričnik Franc iz Štefanje gore. Kasneje je med prenosom na Stajersko umrl. Na pragu hiše je padel tudi komandir kurirske postaje Trša iz

Dražgoš, zadet je bil tudi domačin France, hišnega gospodarja so ustrelili v postelji, gospodinja pa je bila ranjena. Domačo hčerko Micko in Franco ter 15-letnega sina Martina pa so belogardisti postavili ob zid, da bi jih ustrelili. Dva kurirja, ki sta bila v sosednji hiši, sta prišla na pomoč in s streljanjem in kričanjem napravila pri napadalcih vtis močnega partizanskega napada. Belogardisti so po krajšem streljanju zapustili Sidraž. Vsi trije ob zidu pa so ostali živi.

Krajevni praznik bodo v nedeljo proslavili z žalno komemoracijo in kulturnim programom. -an

Za lovce in ribiče...

O naseljevanju jelenjadi na Gorenjskem

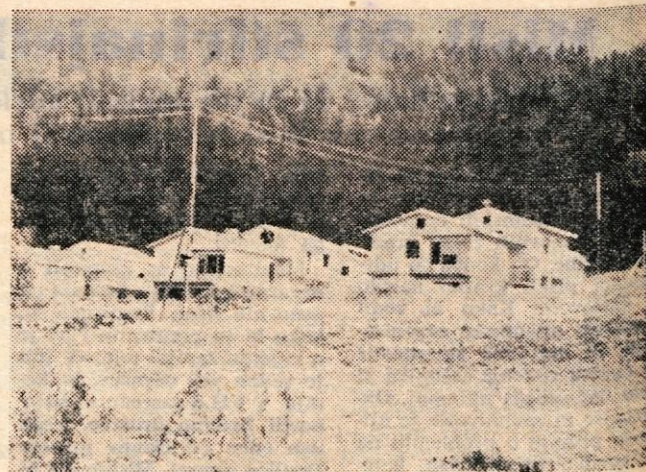
V povojnem obdobju se je jelenjad na Gorenjskem razširila v nove predele. Stalež jelenjadi je danes večji kot je bil kdajkoli pred vojno. Jelenjad je postala prava lovna divjad in ne več redkost kot nekdanj. Vedno pa ni bilo tako. Revolucionarno leto 1848 je kot z marsičim drugim pometlo tudi z jelenjadjo, zakaj takratni režim je dovoljeval lov vsakomur. Tudi po formiranju zakupniškega lovnega sistema po letu 1849 se stanje divjadi v naših loviščih ni bistveno spremenilo. Vsak najemnik lovišča je v želji, da iz lovišča pridobi čimveč, lovil na vse pretege. Take razmere so popolnoma izpraznile lovišča. Nekateri zakupniki in lastniki lovišč so dali pobudo, da se v izpraznjena lovišča naseli divjad od drugod. Sprva so kupili na Češkem fazane in jerebice in jih izpustili v nižinska lovišča. Kasneje, konec 19. stoletja, pa tudi že visoko divjad (jelenjad, wapiti jeleni, kozorogi in mufloni).

Prvi je na Gorenjskem leta 1888 nasejil jelenjad veleposestnik s Kokre Gilbert Fuchs, ki je v dolini Kokre izpustil 8 kosov jelenjadi (3 jelene, 4 košute in 1 tele), ki jih je dobil iz Blatnice na Koroškem, Ungvara na Ogrskem in Gutenbrunna na Sp. Stajerskem. Naseljena divjad se je kmalu udomačila, privadila okolju in se začela množiti. Vzporedno s Fu-

chsom, toda časovno nekoliko kasneje (od 1891—1894), so naseljevali jelenjad tudi v današnjem Jelendolu nad Trzičem, nekdanjem posestvu barona Friderika Borna. Spuščeno je bilo 24 kosov jelenjadi iz Poljskega in 22 kosov iz Ogrskega. Hkrati je baron Born nakupil tudi nekaj severnoameriških wapiti jelenov, ki pa so zaradi neprimernih življenjskih pogojev, zlasti preostre klime, čez nekaj let poginili.

Vsled tega, ker so bili čistokrvni jeleni skupaj z wapiti jeleni, je možno, da imajo danes vsi jeleni na Gorenjskem kapljo krvi tega Amerikanca. Niti Fuchs niti Born nista nakupljene jelenjadi spustila v prosto lovišče, marveč sta dala zgraditi obori v Kokri oziroma v Putehofu z namenom, da obori zadržita jelenjad v njunem lovišču oziroma da preprečita škodo jelenjadi v sosednjih gozdovih. Obori sta med zadnjo vojno in po njej propadli, vsled česar se je jelenjad pričela seliti iz kokrške obore na Jezersko, po pobočju Storžiča vse do Možjance, Krvavca do Kamniške Bistrice. Jelenjad iz jelendolske obore pa se je razširila po bližnjih gozdovih nad Trzičem, Križami vse do Vojvodin Boršta.

Gorenska lovišča naseljuje torej jelenjad, ki ni avtohtona (prabitna) marveč umetno naseljena.

V Novem trgu v Kamniku nad Zavodom za usposabljanje invalidne mladine nastaja naselje montažnih hišic. Večina le-teh (vse so narejene »ekspresno«, saj so jih začeli graditi šele letos pomladi) bo vseljivih že pred letošnjo zimo. — Foto: T. Smolnikar

Zgradba v Kidričevi ulici v Kamniku bo v spodnjih prostorih namenjena trgovskim lokalom, v zgornjih prostorih pa bodo stanovanja. — Foto: T. Smolnikar

Praznovanje krajevnega praznika v Cerkljah

Prebivalci Cerklj in okoličnega številni športni, kulturni in drugimi prireditvami počastili svoj krajevni praznik. Dan pred krajevnim praznikom, 4. oktobrom, je na slavnosti podpredsednik občinske skupščine Kranj Janez Sušnik izročil namenu novo moderno športno igrišče pri osnovni šoli. Otvoritvi novega igrišča so prisostvovali številni predstavniki družbenopolitičnega življenja kranjske občine, krajevnih oblasti in družbenopolitičnih organizacij celotne nekdanje cerkljanske občine.

Na predvečer praznika je bila tudi velika žalna komemoracija pri spomeniku padlih borcev in žrtev fašistične-

ga nasilja. Po hribih pa so zagoreli kresovi. Po komemoraciji je bilo v kino dvorani v Cerkljah veliko zborovanje, na katerem je govoril republiški poslanec Martin Košir.

Po zborovanju so svečano izročili namenu klubski prostor v prostorih zadružnega doma, odprli pa so tudi samostojno slikarsko razstavo učiteljice Julke Kokelj iz Cerklj.

V počastitev krajevnega praznika je bilo v Cerkljah še več drugih prireditev: AMD je organiziralo lov na lisico, vrstila so se športna tekmovanja, organizacija RK pa je organizirala tudi veliko proslavo. — an

Kličemo Brnik

V dnevih do 15. oktobra bodo na brniškem letališču pristajala in vzletala samo jatova letala, in sicer caravelle, DC-3 in convairji. Danes (sreda) bodo pristala tri letala, prav toliko pa jih bo tudi odletelo. Dve v Beograd in eno v Prago. Podobno bo tudi jutri. Dve jekleni ptici bosta poleteli v Beograd in ena v München. V petek zjutraj bo poletela caravella v Beograd, prav tako v soboto, le, da bodo potniki potovali s convairjem. V nedeljo ne bo vzletelo nobeno letalo. Zato bo bolj živahen ponedeljek. DC-3 in convair se bosta usmerila proti Beogradu, še en DC-3 pa v Zürich. V torek bosta dve letali popeljali potnike v Beograd, eno v Amsterdam. Enako tudi v sredo. J. K.

KOVINOTEHNA

BLAGOVNICA FUZINAR JESENICE

OBISČITE, OGLEDJTE SI, IZBERITE IN PRESENEČENI BOSTE UGOTOVILI, DA TAKO POCENI SE NISTE KUPOVALI. PRI TEM PA NE POZABITE

Velika reklamna prodaja

● PRALNI STROJI ● STEDILNIKI ● HLADILNIKI
ZNIŽANO DO 20 %

na II. sejmju
obrti in opreme
v Kranju

FUZINAR
BLAGOVNICA
JESENICE

Prodajam

Prodajam več vrst ZIMSKIH JABOLK po 0,80 do 1 N din. Benedičič Valentin, Crngrob št. 1, Zabnica 4643
Prodajam lepa obrana JABOLKA, manjšo SLAMOREZNICO in elektromotor. Goriče 7, Golnik 4716

OBISČITE GOSTILNO ZG. DUPLJE

DROPULJIC LIBERAN
kjer vam bomo postregli s postrvmi in specialitetami na žaru.
Lep pozdrav in nasvidenje v Zg. Dupljah.

Gostilna pri
DROPULJIC LIBERAN

Prodajam KROMPIR igor in lepa obrana JABOLKA. Dostava na dom. Kubelj Stane, Zapoge 33, Vodice 4717
Prodajam JABOLKA carjevič, jonatan, krivopecelj in druge vrste. Cena po dogovoru. — Demšar, Zabukovje 1, Besnica 4718
Poceni prodajam JABOLKA. Britof 78, Kranj 4719

Prodajamo

KROMPIR IGOR
debeline 3,2—4,5 cm po 0,60 din in drobnega pod 3,2 cm po 0,22 za kilogram. Dobite ga v Orehovljah in na Visokem (pri Majerju).
Se priporoča KZ Slova KLANJ

Prodajam težko KRAVO, 500 kilogramov, 8 mesecev brejo. Češnjica 18, Podnart 4720

Izdaja in tiska ČP »Gorenjski tisk« Kranj, Koroška cesta 8. — Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Trg revolucije 1 (stavba občinske skupščine) — Tek. račun pri SDK v Kranju 515-1-135. — Telefoni: redakcija 21-835 21-860; uprava lista, malooglasna in naročniška služba 22-152 — Naročnina: letna 32, polletna 16 din, cena za eno številko 50 para. Mali oglasi: beseda 1 din, naročniki imajo 10% popusta. Neplačanih oglasov ne objavljamo.

Prodajam 1000 kosov monta OPEKE. Poženik 36, Cerklje 4721

Prodajam MLIN na motorni pogon za mletje žita. Zg. Brnik 70, Cerklje 4722

JABOLKA za ozimnico prodajam, cena 70 S din za kg. — Stanovnik Jurij, Log 9, Poljanska dolina 4723

Prodajam JABOLKA za ozimnico in namakanje. Olševke 49, Preddvor 4724

Prodajam lepa obrana JABOLKA jonatan, voščenska, kanada itd. po 1 N din. Porenta Peter, Sv. Duh 48 ob cesti Šk. Loka 4725

Poceni prodajam novo POMIVALNO MIZO in KRE-DENCO. Ogled vsak dan od 14. ure dalje. Kranj, Likozarjeva 13 (Primskovo) 4726

Prodajam novo italijansko PLINSKO PEČ. Naslov v ogl. oddelku 4727

Oddam NJIVO v najem na Formah. Kuralt, Sv. Duh 36, Šk. Loka 4728

Poceni prodajam VW, letnik 1962. Kranj, Smedniška c. št. 76 (Čirče) 4730

Stanovanja

Prodajam NOVO HISO. — Kranj, Pševska cesta 11/a — Stražišče 4731

VESTNO in POSTENO osebo vzamem na stanovanje v Škofji Loki. Na razpolago tudi garaža. Naslov v oglasnem oddelku 4691

Iščem LOKAL v središču Kranja za obrt ali stanovanje, možno za predelavo. — Naslov v oglasnem oddelku pod »lepa obrt« 4698

Motorna vozila

Prodajam MOPED T-12, Jezerska cesta 105 4729

za vsakogar
nekaj
v trgovinah
ŽIVILA
KLANJ

Žitoplet
SENTA
skladišče Kranj
Tavčarjeva 31, tel. 22-053 (bivši Exoterm)
VAM NUDI:
● najkvalitetnejšo moko vseh vrst
● testenine »Bačvanka«
● vse vrste živinskih krmil po zelo ugodni ceni

KZK
KMETIJSKO ŽIVILSKI KOMBINAT KLANJ
SKLADIŠČE (bivši Beksel)
obveščā
potrošnike krmil, da ima stalno na zalogi razna krmila za:
● kokoši nesnice in piščance
● krave molznice in tele
● prašiče
● koruzo v zrnju, šrot, pšenico, pšenico, tropine itd.
Cene zmerne
Dostava hitra

Državna založba Slovenije je izdala knjigo

O. Kollē: Ljubezen in spolnost

Knjigo lahko prištevamo med najboljše priročnike spolne vzgoje. Njen namen ni samo poučiti o različnih načinih spolne tehnike — ampak še bolj v tem, da odkrije in osvetli vzroke in razloge vsakdanjih navzkrižij, ki jih prinaša skupno življenje v dvoje ali v družinski skupnosti z vsemi svojimi bolečimi problemi, pred katerimi se znajde človek.

KNJIGA

LJUBEZEN IN SPOLNOST

ki je bila takoj razprodana, ko se je pojavila na nemškem knjižnem trgu, je razdeljena na tri poglavja: SPOLNOST PRILAGAJANJA, UMETNOST LJUBEZNI in PRESKUSNA DOBA ZAKONA. Njen namen je, človeku približati dognanja sodobne znanosti, ga poučiti, da ne bo gledal v spolnosti kaj posebnega in od življenja ločenega. Posebnost knjige pa je še v tem, da pridejo do besede tudi bralci in bralke, ki s svojimi pismi iz vsakdanjega življenja dajejo knjigi pečat pristnosti in neposredne življenjske resničnosti.

DRŽAVNE ZALOŽBE SOVENIJE, LJUBLJANA, Mestni trg 26

KNJIGA JE VZORNO OPREMLJENA, IMA 294 STRANI IN VELJA VEZANA V CELO PLATNO 62 DIN. DOBITE JO V VSEH KNJIGARNAH. NAROČILA SPREJEMAJO TUDI ZASTOPNIKI ZALOŽBE IN UPRAVA

Kino

Jesenice RADIO

8. oktobra franc. barv. film NEVESTA JE BILA V ČRNEM

9. oktobra amer. barv. CS film RANČ SMRTI

10. oktobra amer. barv. film TARZAN IN DEČEK IZ DŽUNGLE

Jesenice PLAVZ

8. oktobra amer. barv. CS film RANČ SMRTI

9.—10. oktobra amer. barv. film HOTEL PARADIZ

Žirovnica

8. oktobra amer. barv. film POT NA ZAHOD

Dovje-Mojstrana

9. oktobra amer. barv. film POT NA ZAHOD

Kranjska gora

9. oktobra franc. barv. film NEVESTA JE BILA V ČRNEM

Radovljica

8. oktobra amer. barv. film ZGODBA O JESSIE JAMESU

ob 18. uri, amer. barv. film NA SVIDENJE PUNČKA ob 20. uri

9. oktobra amer. barv. film ZGODBA O JESSIE JAMESU ob 20. uri

10. oktobra amer. barv. film IZGUBLJENO POVELJSTVO ob 20. uri

Bled

8. oktobra amer. barv. film BRIGADE ANTIGANGE ob 17. in 20. uri

9. oktobra amer. barv. film V ZNAMENJU REVOLVERJA ob 17. in 20. uri

10. oktobra amer. barv. film V ZNAMENJU REVOLVERJA ob 17. in 20. uri

Skofja Loka SORA

8. oktobra amer. barv. CS film GRAND PRIX — VELIKA NAGRADA ob 17.30. in 20. uri

9. oktobra amer. barv. film NEVARNA LINIJA 7000 ob 20. uri

10. oktobra amer. barv. film NEVARNA LINIJA 7000 ob 18. in 20. uri

Kranj CENTER

8. oktobra amer. barv. CS film IZGUBLJENO POVELJSTVO ob 15.30. in 20. uri, amer. barv. CS film GOSPODAR HAVAJEV ob 18. uri

9. oktobra amer. barv. film ZADNI SAFARI ob 16., 18. in 20. uri

10. oktobra amer. barv. film ZADNI SAFARI ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORŽIC

8. oktobra amer. barv. CS film GOSPODAR HAVAJEV ob 16. in 20. uri, premiera jugosl. barv. filma NOVZDOL ZA SONCEM ob 18. uri

9. oktobra amer. barv. VV film ZAVEZANIMI OČMI ob 16. in 20. uri, jugosl. barv. film NAVZDOL ZA SONCEM ob 18. uri

10. oktobra amer. barv. film PRESNETI DONOVAN ob 16., 18. in 20. uri

Zakaj zamuda pri izplačilu mleka?

Kmetovalci se pritožujejo — KZ »Jelovica« pojasnjuje

Kmetje se že dlje pritožujejo, da neredno in s precejšnje zamudo dobivajo plačilo za prodano mleko od kmetijske zadruge »Jelovica« Radovljica.

Pred kratkim sem se oglašil v radovljiški kmetijski zadrugi, kjer so mi takole pojasnili:

Kmetijska zadruga Radovljica dnevno odkupi okrog 3000 litrov mleka od zasebnih kmetovalcev. V lastni proizvodnji pa ga letno pridelajo 1.500.000 litrov.

Z zveznim zakonom je določena minimalna odkupna cena mleka, ki znaša 0,28 N din za en odstotek maščobe v mleku. Seveda, če mleko ustreza predpisanim zakonskim pogojem. V nasprotnem primeru pa je dogovorjena odkupna cena 0,23 N din za en odstotek tolsče v mleku.

Količino maščobe v mleku redno kontrolira Kmetijsko živilski kombinat Kranj, obrat Mlekarna, ki je kupec in predelovalec mleka.

Od zbiralnic mleka po vseh dobimo do desetega v naslednjem mesecu spisek o količini mleka, ki so ga prodali posamezni kmetje. Ko zadruga dobi spisek, razvrsti proizvajalce mleka na koope-

rante in nekooperante, to pa zato, ker kooperanti dobijo po 0,28 N din za eno maščobno enoto, (če izpolnjujejo predpisane pogoje), nekooperanti pa dobijo v vsakem primeru maščobno enoto plačano po 0,23 N din (liter mleka poprečno vsebuje 3,6 odstotka tolsče). Urejeni spisek o odkupljenih količinah mleka po posameznih zbiralnicah KZ pošlje v mlekarno Kranj zaradi uskladitve podatkov o odkupljenih količinah mleka. Mlekarna Kranj potrdi in vrne spiseke zadrugi, ki šele nato lahko napiše račun za prodano mleko v preteklem mesecu. To je po na-

vadi šele okrog 15. v mesecu. Kranjska mlekarna ima po pogodbi pravico, da račun izplača v 45 dneh. Odtod tudi zamude z izplačilom odkupljenega mleka. Ta izredno dolgi rok za izplačilo mleka je kot pogoj v pogodbi zahteval Kmetijsko živilski kombinat Kranj. Posledice so jasne: kup kritike in zvrhan koš nevšečnosti.

Na pritisk proizvajalcev mleka (kmetov) je kmetijska zadruga pred kratkim najela 10 milijonov starih din kredit, da bo lahko izplačala odkupljeno mleko, pa čeprav bo morala zadruga vrniti kredit z obrestmi.

J. Vidic

Delovanje gobarske družine Jesenice

Letos je bila na Jesenicah ustanovljena gobarska družina. Takoj po ustanovitvi si je zastavila dokaj zahteven program. Izvedla je dve gobarski srečanja. Na prvem srečanju so bili prisotni skoraj vsi vodilni gobarski strokovnjaki Slovenije: tov. Stanič, tov. Bertosijsva in tov. Grom. Ze na tem srečanju so člani zbrali precej vrst gob.

Družina stalno predstavlja gobe v izložbi trgovskega podjetja Rožca. Pred izložbo je vedno dovolj ljudi, ki se zanimajo za gobe. Gobarska družina je uvedla stalno informacijsko službo, kjer lahko člani in drugi dobijo informacije o užitnosti gob. V kratkem času svojega delovanja se je v družino vpisalo 53 članov, številu pa od tedna do tedna narašča.

Gobarstvo ima več koristnih namenov. Ljudi opozarja na naravne lepote, saj so gobe najlepši okras naših gozdov do pozne jeseni. Gobarji vedo povedati, da je letos v gozdovih manj prevrnjenih gob in ta uspeh pripisujejo vzgojnemu delovanju gobarske družine. Seznanjanje ljudi s posebno strupenimi gobami bo vsekakor vplivalo tudi na zmanjšanje števila zastrupitev z gobami. Gobarjenje sili človeka k vztrajnemu gibanju na čistem zraku, ki ga je tako zelo potreben jeseniški delavec.

Največjo prireditev je imela družina 19. t. m., ko je odprla prvo gobarsko razstavo na Jesenicah. Na razstavo je vabil lepo izdelan pano, ki ga je brezplačno izdelal pleskarski mojster Jaka Šporen in njegov pomočnik Korošec. Na otvoritvi se je zbralo prek 40 ljudi. Pri določanju sta požrtvovalno pomagala predsednik gobarske družine Ljubljana dr. Dušan Vrščaj in tov. Stanič. Na razstavi je bilo prikazanih 80 vrst gob. Največjo pozornost je vzbujal jurček, težak 1 kg 40 dg, ki ga je našel tov. Tolar na Pokljuki. Razstava je bila odprta le dva dni, v tem kratkem času si jo je ogledalo 1280 ljudi, kar spada med rekordno obiskane razstave na Jesenicah. Skupinsko so si ogledali razstavo le starejši otroci vrca Angele Očepek. V knjigi vtisov je bila družina deležna številnih pohval in pobud za njeno nadaljnje delovanje.

A. K.

Srečanje učencev poklicnih šol

Učence poklicne šole kovinarske in elektro stroke iz Kranja so v soboto obiskali njihovi vrstniki iz Novega mesta in Skofje Loke. Na športnem stadionu Stanka Mlakarja so se pomerili v nogometu, rokometu, namiznem tenisu, šahu in v atletiki. Omenjeno srečanje učencev poklicnih šol je že tradicionalno in pomeni lepo obliko zblizevanja mladih delavcev.

S.

V Kamniku so kupili plemenskega žrebca

Sklad za pospeševanje kmetijstva pri kamniški občinski skupščini je pred kratkim kupil v Brambergu v Avstriji plemenskega žrebca, ki je veljal 18.000 dinarjev. — Za žrebca, namenjen je oplemenjevanju konj v kamniški, domžalski in kranjski občini, bo skrbel kmet Ivan Kosirnik iz Komenske Dobrave, Ivan Kosirnik ima plemensko postajo, ki se ponaša že z osemdesetletno tradicijo.

vg

Ogenj v martinarni

V ponedeljek, 6. oktobra, ob 13. uri je v obratu martinarna železarne Jesenice izbruhnil požar. Pogoreli so obodni modeli zloženi v betonskem bunkerju. Modeli so bili last Vatrostalne in so jih uporabljali pri remontih elektropeči v martinarni. Požar so pogasili poklicni gasilci železarne. Škode je za 4000 din. Vzrok požara še ni znan, domnevajo pa, da bi bil vzrok lahko tudi odvržen cigaretni ogorok.

Nesreče v zadnjih dneh

Pred hotelom Pošta na Jesenicah je v soboto, 4. oktobra, nekaj pred drugo uro popoldne voznik osebnega avtomobila Anton Zevnik z Jesenic na prehodu za pešce zbil 69-letno Angelo Zupan z Jesenic. V nesreči se je Zupanova težje ranila.

Na Ljubljanski cesti v Kranju se je v nedeljo, 5. oktobra, dopoldne pripetila prometna nesreča, v kateri so bili poškodovani trije avtomobili. Zaradi prekratke varnostne razdalje se je voznik osebnega avtomobila Jože Božič iz Ljubljane zaletel v pred njim stoječi osebni avtomobil, ki ga je vozil Adolf Okrožnik iz Celja. Pri trčenju je Božičevo vozilo odbilo na levo stran ceste, kjer je trčil z osebnim avtomobilom nemške registracije, voznik Maks Lacher. Ta je privozil iz nasprotne smeri. Ranjen ni bil nihče, škode na vozilih pa je za 7000 din. L. M.

Ob mnogo prerani izgubi naše dobre žene, mame, hčerke in sestre

Pavle Rajgelj

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, izrekli sožalje, darovali cvetje in jo spremili na zadnji poti.

Posebna hvala sosedom, osebju bolnišnice za ginekologijo dr. Ažmanu, dr. Bajželjnu, g. župniku, pevcem, kolektivu Tekstilindusa in ZB Bitnje.

Zalujoči: mož, sinova, mati, brat in sestri

Zabnica, dne 3. 10. 1969

• novi slovenski mesecnik •

karavana

odkriva

160 strani

3 din

Obisk pri naših telesnovzgojnih organizacijah

Kranjski kolesarji — mladinci med najboljšimi v Jugoslaviji

Mladi kranjski kolesarji so v letošnji bogati sezoni zabeležili več pomembnih uspehov. Na državnem prvenstvu v Beogradu je bil mladinec Slavko Zagar tretji in s tem najbolje uvrščeni Slovenec. Med turisti pa se je najbolj izkazal Jelovčan, ki je zasedel četrto mesto, zelo dober pa je bil tudi Zagar ml., ki je bil šesti. Na nedavnih dirkah, ki jih je priredil kolesarski klub Rog, je Slavko Zagar med člani zasedel tretje in prvo mesto med mladinci. Janez Ribnikar pa se je uvrstil na tretje mesto. Zagar je v sprintu na cilj na ljubljanski grad prepričljivo pustil za seboj tudi večletnega državnega reprezentanta Kunaverja iz ljubljanskega Roga.

Najboljši uspeh pa so dosegli kranjski kolesarji na mednarodni etapni dirki po Istri. Nastopili so v ekipi Hrastnika, ki je po zaslugi Zagarja (peti) in Ribnikarja (šesti) osvojila tretje mesto za ekipo ZRN in Švico. Za seboj pa so pustili vse ostale jugoslovanske ekipe (Rog, Pulj, Zagreb itd.) in reprezentanco Avstrije ter CSSR. Uspeh pa je še toliko bolj pomemben, ker so v inozemskih in domačih ekipah nastopili najboljši mladi kolesarji in nosilci naslovov državnih prvakov.

Kranjčani bodo imeli priliko videti svoje kolesarje in ostale najboljše iz Slovenije na letošnjem gorskem prvenstvu Slovenije za člane in mladince ter turiste, ki bo v nedeljo, 19. oktobra, na cesti na Šmarjetno gor.

A. Potočnik

Srečanje obmejnih strelcev — manifestacija prijateljstva

Gorenjska prva in druga

Devetletno prijateljstvo strelcev Furlanije, Koroške in Gorenjske je bilo preteklo nedeljo ponovno potrjeno. Reprezentance omenjenih pokrajin so se srečale na ljubljanskem strelišču. Pomerili so se v tekmovalcu s standardnimi MK puškami in pištolami velikega kalibra.

Nastopajoče je sprejel tudi podpredsenik skupščine občine Kranj tovariš Sušnik. Tekmovalce pa sta v nedeljo počastila z obiskom tudi avstrijski generalni konzul dr. Riessenfeld in predsednik skupščine občine Kranj tovariš Zalokar.

V streljanju s puško so bili najuspešnejši tekmovalci z Gorenjske, ki so dosegli že deveto zaporedno zmago. Furlanski strelci pa so v tekmovalcu s pištolo ponovili lanski uspeh. Vera Otrin je s standardno puško spet premagala vse tekmovalke, za

Kranjčana Peternela pa je bil Galluzzo (Furlanija) tokrat premočan nasprotnik v streljanju s pištolo.

Rezultati: puška ekipno — 1. Gorenjska 4258, 2. Furlanija 4179, 3. Koroška 4154; posamezno — 1. V. Otrin (Gorenjska) 551, 2. J. Otrin (Gorenjska) 544, 3. Kralj (Gorenjska) 535; pištola — ekipno: 1. Furlanija 1702, 2. Gorenjska 1680, 3. Koroška 1591, Posamezno — 1. Galluzzo (Furlanija) 578, 2. Požnel (Gorenjska) 563, 3. Peternel (Gorenjska) 561, 4. Prestor (Gorenjska) 556 itd.

V Ljubljani so se pomerili v tradicionalnem troboju strelci Furlanije, Koroške in Gorenjske. Na sliki: otvoritev tekmovalca.

III. kriterij slovenskih mest v atletiki

Tretji in šesti

V Celju je bilo pred dnevi tekmovalje slovenskih atletov za najboljšo mestno ekipo Slovenije. V tem elitnem tekmovalcu smo videli na startu skoraj vse najboljše slovenske atlete in atletinje. Kranjska ekipa je v Celju odpotovala z negotovostjo. To velja predvsem za dekleta, ki so to sezono precej oslabiljena, saj so hkrati prenehale nastopati kar štiri najboljše tekmovalke (Osovnikar, Bizjak, Klemenc in Vidovič). Mlade atletinje, ki precej obetajo in vlivajo upanje v uspehe v prihodnjem letu, so zasedle šesto mesto. Najbolje se je izkazala Metka Papler, ki je zabeležila nov republiški pionirski rekord v metu diska.

Moška ekipa bi kmalu pripravila največje presenečenje, saj je le za dve točki zaostala za ekipo Ljubljane. Ob popolni zasedbi bi bili Kranjčani zanesljivo še uspešnejši.

Uvrstitev najboljših Kranjčanov: moški — 110 m ovire: 5. Lojk 19,6; 100 m — 2. Milek 11,0; krogla — 2. Sattler 14,92; 400 m — 2. Fister 51,3; višina — 4. Prezelj 175, 1500 m — 4. Kleč 4:21,1; disk — 6. Leban 13,65; daljina — 2. Krumpak 657; 1500 m zapreke — 2. Tepina 4:31,5; 800 m — 4. Sagadin 2:03,4; troskok — 2. Prezelj 14,16; 5000 m — 2. Sraj 15:09,3; kop-

je — 3. Fister 62,64; 4 × 100 m — 4. Kranj 44,5; ženske — 100 m ovire — 6. Trček 19,2; 100 m — 5. Kavčič 13,6; disk — 4. Papler 36,66; daljina — 3. Klemenc 492; 400 m — 5.

Radoha 70,0; krogla — 4. Zagar 9,71; 800 m — 5. Korenčan 2,45,8; višina — 6. Pušavec 130; 4 × 100 m — 6. Kranj 55,0.

M. Kuralt

Namizni tenis

Občinska deseterica za pionirje

Tekmovalje je bilo pred nedavnim v avli šole Simon Jenko. Nastopili so žal samo pionirji NTK Triglava in Kranja. Od pionirk so prišle samo domačinke in so nastopile kar skupaj s pionirji. Kaže, da v vseh ostalih petnajstih klubih v občini ni razumevanja oziroma zanimanja za ženski namizni tenis.

Pionirji so prikazali dobro igro in tisti, ki so znanje povezovali z borbenostjo, so bili najuspešnejši.

Rezultati:

1. Prislani 10 točk, 2. Svačič 9, 3. Novak Tone 7, (vsi

Tr.) 4. Maršič (Kr.) 6, 5. Pirc 6, 6. Novak Tončka 5, 7. Starc 4, 8. Novak Ljuba 3, 9. Zakojčič Zdenka 3, 10. Đokič 2 (vsi Tr.), 11. Selan (Kr.) 0 točk.

M. J.

Prijateljski šahovski dvojboj, ki je bil organiziran v okviru krajevnega praznika Cerkelj, med domačim moštvom in šahisti iz Zdravstvenega doma Kranj, se je končal neodločeno 4:4. — an

Od nedelje do nedelje

NOGOMET — Nogometaši iz Lesc so v nedeljo dosegli prvo zmago v zahodni conski nogometni ligi. Premagali so Tolmin z 1:0 (0:0). Kranjski Triglav je dobil srečanje s Hrastnikom s 3:0 brez borbe, ker gostje niso pripotovali v Kranj. Nogometaši Škofje Loke pa so doživeli nepričakovan poraz v Sežani 1:2 (0:1).

Pari prihodnjega kola: LTH : Zagorje, Primorje : Triglav, Koper : Lesce.

ROKOMET — Gorenjska predstavnik v moški republiški ligi sta tokrat slabo zaigrala. Tržičani so izgubili v Brezicah z istoimensko ekipo z 9:15 (6:8). Kranjčani pa so na domačem igrišču z največjo težavo osvojili eno točko. Rezultat 18:18 (9:7).

Prihodnjo nedeljo igrata gorenjska predstavnik z naslednjima nasprotnikoma: Tržič bo doma sprejel v goste Ribnico, Kranjčani pa bodo nastopili proti Piranu, ki letos še ni izgubil niti ene točke.

Rokometašice iz Selc pa so dosegle pomembno zmago s 14:7 (4:2) nad ekipo Pirana in so še vedno na odličnem drugem mestu.

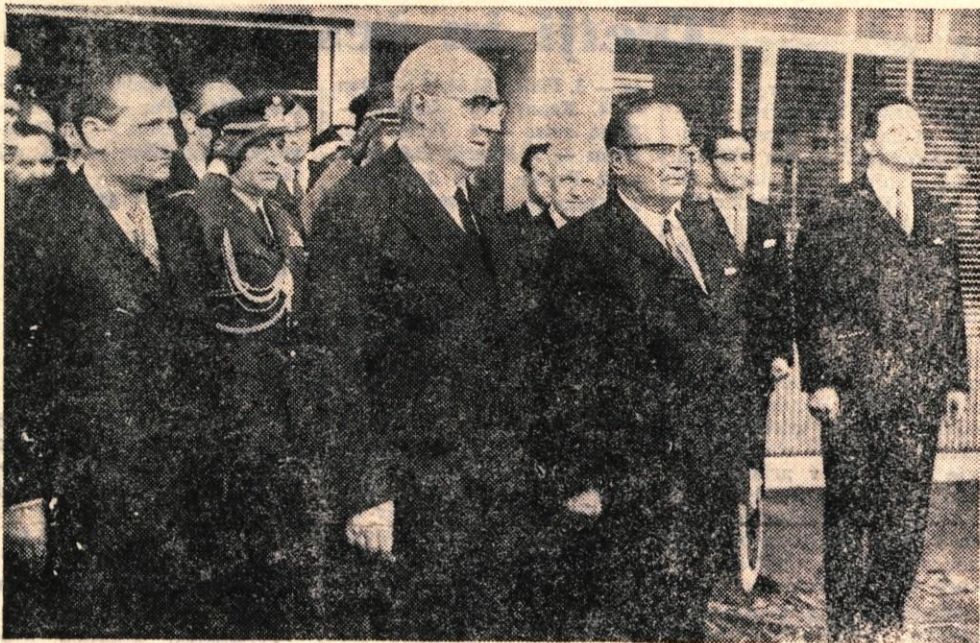
Prihodnjo soboto se bo v Ljubljani odločilo, kdo bo osvojil drugo mesto v jesenskem delu prvenstva. Igralke Selc se bodo namreč pomerile z ekipo Slovana, ki je po petem kolu na tretjem mestu z enakim številom točk kot ekipa Selc.

ODBOJKA — V drugi zvezni ligi so Jesenice v četrtem kolu zabeležile prvo zmago. Premagale so ekipo Breze s 3:1. V republiških ligah pa so bili doseženi naslednji rezultati: moški — Kočevje : Kamnik 3:2, ženske — Celje : Kamnik 3:0, Brestanica : Jesenice 3:1. Pari prihodnjega kola: moški — Kamnik : Novo mesto, ženske — Jesenice : Celje in Kamnik : Maribor. V tekmovalcu druge zvezne lige pa bo ekipa Jesenic nastopila doma proti ekipi Modriča, ki je po četrtem kolu na tretjem mestu.

KEGLJANJE — V Celju je bilo republiško prvenstvo posameznikov v kegljanju. V soboto in nedeljo je končalo s prvenstvom 35 tekmovalcev. Ostala polovica pa bo nastopila ta teden. V vodstvu je z odličnim rezultatom 1876 podrtih kegljev Kranjčan Jože Turk.

NAMIZNI TENIS — Najboljši slovenski igralci in igralke so se v soboto v Kranju prvič pomerile v novi sezoni. Od gorenjskih igralcev in igralk sta bila najuspešnejša med ženskami Novakova z Jesenic, ki je zanesljivo zmagala, v skupini moški B pa Janškovec iz Kranja, ki je zasedel drugo mesto. V ekipni konkurenci pa je ženska ekipa Triglava zasedla drugo mesto.

J. Javornik

Med igranjem državnih himn na ploščadi brniškega letališča

Predsednik gospodarskega zbora slovenske skupščine Tone Bole in predsednik sekcije za družbenoekonomska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Viktor Avbelj sta v petek obiskala kranjsko Pekarno — Foto: F. Perdan

Udeleženci tradicionalnega strelskega troboja so se v soboto zvečer srečali v stebriščni dvorani v Kranju, kjer jih je pozdravil tudi podpredsednik kranjske skupščine Janez Sušnik — Foto: F. Perdan

Tito in Saragat na Gorenjskem

(Nadalj. s 1. str.)

in televizije 70 minut. Bil je dobro razpoložen in tudi na koncu prav tako svež kot na začetku konference. Predsedniku je različna vprašanja postavilo 23 novinarjev.

Po končani konferenci, na kateri je predsednik Tito objasn timer stališče Jugoslavije do nekaterih mednarodnih vprašanj, poudaril, da so tudi stališča italijanske vlade oziroma predsednika Saragata enaka oziroma v nekaterih odtentkih podobna, so ga pred avlo občinske skupščine pozdravili številni prebivalci Kranja. Nekako ob istem času pa so na Bledu, pred vilo Bled, v kateri je bila med tri-dnevnim obiskom rezidenca italijanskega predsednika, toplo sprejeli tudi predsednika Saragata.

V NEDELJO NA BLEDU, V BOHINJU IN NA BRDU

Tudi v nedeljo je bilo italijanskim gostom vreme naklonjeno. Dopoldne se je predsednik sosednje republike najprej sprehodil ob obali jezera, nato pa se je odpeljal na blejski grad, kjer si je ogledal muzej in panoramo Gorenjske. Turisti, ki so bili ta čas na gradu, so ga pri-srčno pozdravljali. Po polurnem počitku na terasi pa se je Saragat odpeljal v Bohinj, kjer se je kolona avtomobilov najprej ustavila ob Rib-čevem laz, nato pa v Ukancu.

Popoldne sta predsednika Saragata na Brdu sprejela predsednik Tito in njegova žena Jovanka. Skupaj so odšli na sprehod in ribolov, zvečer pa sta svojega gosta spremlila nazaj na Bled, kjer je predsednik slovenske skupščine Sergej Kraigher priredil italijanskemu gostu v Golf hotelu slovesno večerjo. Med večerjo sta Sergej Kraigher in Saragat izmenjala zdravici in ugotovila, da je politika, ki jo danes vodita Jugoslavija in Italija kljub različnim sistemom in drugačno uvrstitvijo na mednarodnem področju takšna, ki ustreza resnični naravi in najglobljim zahtevam obeh narodov.

OBISK V ISKRI IN PRISRČNO SLOVO NA BRNIKU

Dopoldanski program ponedeljkevega (zadnjega dne) obiska predsednika Saragata v naši državi je potekal s kronometriko natančnostjo. Nekaj pred deseto uro je predsednik Saragat, ki so ga z naše strani spremljali Sergej Kraigher, dr. Jože Brilej, Bojan Lubej, Srdja Prica in Toma Granfil prišel v kranjsko Iskro. Tod mu je najprej izrekel dobrodošlico generalni direktor združenega podjetja Vladimir Logar, delavka Slava Stružnik pa mu je izročila šopek gorenjskih nageljnov. Po ogledu nekaterih obratov,

kjer se je pogovarjal z delavci, ki so ga toplo pozdravljali, si je predsednik Saragat s spremstvom ogledal film o proizvodnji instrumentov, direktor združenega podjetja pa ga je seznanil o razvoju podjetja in sodelovanju Iskre z nekaterimi italijanskimi podjetji. Ob tej priliki je predsednik Saragat rekel: »V tehniki sem laik, toda kot državnik moram reči, da ima tudi politika svojo tehniko. Mi smo to tehniko koristno uporabili v procesu graditve dobrih odnosov med našima državama. Ti odnosi so danes ne samo dobri, ampak odlični, in kot šef italijanske države lahko rečem, da bo Italija nadaljevala to pot...« V spomin na njegov obisk v Iskri so mu potem izročili olje Karla Jakoba »Gorenjka«, delavec Iskre, Boris Lavrič, ki se prišteva med slikarje-novice pa mu je izročil sliko »Jesen«.

Po krajšem obisku v Ljubljani, se je predsednik Saragat odpeljal potem na Brdo pri Kranju, kjer sta oba predsednika v poslovilnem kosilu izmenjala zdravici.

»NA SVIDENJE V RIMU!«

Poslovilno kosilo na Brdu je trajalo nekaj dlje kot je bilo predvideno. Oba predsednika sta prispela na brniško letališče okrog tri četrt na štiri. Lepo vreme je tudi semkaj privabilo številne prebivalce Kranja in okolice. Ze pred letališko zgradbo so ju pri-srčno pozdravili. Ko pa sta oba predsednika stopila na pristaniško ploščad, je vojaška godba zaigrala državni himni. Po raportu komandanta častnega bataljona sta oba predsednika obšla bataljon in ko so pionirji Saragatu izročili šopek nageljnov, se je začelo poslavljanje. Številni novinarji in fotoreporterji so še enkrat obstopili oba držav-nika. In ko sta si stisnila roki, je predsednik Saragat dejal: »Na svidenje v Rimu!« S tem je še enkrat ponovil povabilo o katerem je predsednik Tito seznanil novinarje že na tiskovni konferenci.

Tako je potekal tri-dnevni obisk na Gorenjskem in pet-dnevni obisk visokega italijanskega gosta v Jugoslaviji. Čeprav bo o obisku izdano še skupno sporočilo, lahko zapišemo, da so bila med pogovori nakazana področja, na katerih naj bi se sodelovanje obeh držav v prihodnje še bolj razvilo. Pokazalo se je, da so odnosi med obema državama že tako dobri, da ni več vprašanj, ki jih ne bi bilo moč načenjati. Celo več, pokazalo se je, da obe državi kljub različnim ureditvam lahko skupno sodelujeta in nastopata tudi na mednarodnem področju.

Besedilo: A. Zafar
Slike: F. Perdan